EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı Sayı: 228, Nisan 2002, 600.000 TL

Emperyalizmin kıskacında Ortadoğu

Emperyalist dünya egemenliğinin kilit bölgesi

İlk saldırıya Afganistan'dan başlansa da, 11 Eylül sonrasında halklara karşı ilan edilen "uzun süreli" emperyalist savaşın asıl hedefinin Ortadoğu olduğu daha baştan belliydi. Nitekim Afganistan savaşından ilk sonuçlar alınır alınmaz, emperyalist çetenin başı, bunun ilan edilmiş "uzun süreli savaş"ın yalnızca bir ilk aşaması olduğunu yeniden ve özellikle vurguladı ve hemen ardından, savaşın hizmetindeki emperyalist propaganda, tüm dikkatleri bir anda savaşın "ikinci aşama"sı için seçilen hedefe, yani Irak'a yöneltti.

Bu propaganda tüm gürültüsüylü sürüyorken, Amerikan siyasal yaşamında genellikle önemli emperyalist politikaların açıklanmasına bir vesile olarak kullanılan yeni yıl konuşmasında, ABD başkanı yeni bir "şer ekseni" tanımlaması yaptı. "Şer ekseni" kapsamında saldırı hedefi olarak gösterilen üç ülkeden ikisi, yine beklenebileceği gibi birer Ortadoğu ülkesi, uzun yıllardır farklı nedenlerle ABD'nin Ortadoğu'ya ilişkin plan ve politikalarının önünde engel olarak görülen İran ve Irak'tı.

Irak'a yönelik bir savaşın politik, askeri ve psikolojik hazırlıkları tüm hızıyla sürüyorken, Ortadoğu'da bunu bir süre için kesintiye uğratan bir başka gelişme önplana çıktı. Kasap Şaron başa geldiğinden beri gemi azıya alan siyonist devlet teröründen dolayı daha da şiddetlenmiş bulunan Filistin Direnişi, kırılamayan iradesiyle, Filistin sorununu bir kez daha uluslararası gündemin odağına taşıdı. Irak'a karşı emperyalist savaşa destek için Ortadoğu turuna çıkan Dick Cheny'in gezisinin hemen ardından ve elbette bu gezinin İsrail durağında alınan gizli ortak karar çerçevesinde, İsrail tarafından Batı Şeria'da bir toplu işgal, yıkım, katliam ve tutuklama harekatı başlatıldı. Irak'a yönelik emperyalist saldırının önünü açmak için Filistin Direnişi engelinin bir süreliğine de olsa güçten düşürülmesini amaçlayan bu saldırı hız kesmiş olsa da şu günlerde hala sürüyor.

Özetle, uluslararası gündemin odağında ve emperyalist saldırının hedefinde şu sıralar bir kez daha Ortadoğu var.

Ortadoğu'nun bir kez daha emperyalist saldırı, müdahale ve giderek savaşın ana hedefi haline gelmesinin nedenlerini ise artık sokaktaki sıradan insan bile biliyor. Gerici emperyalist propaganda duruma ve ihtiyaca göre hangi yalanları üretirse üretsin, herkes iyi-kötü biliyor ki tüm sorun petrol ve onunla yakınen bağlantılı olan dünya egemenliği sorunudur. Ortadoğu, barındırdığı zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarının yanı sıra ana kıtaları birleştiren coğrafi konumu ve

önemli geçiş yolları nedeniyle, kapitalist dünya ekonomisi ve emperyalist dünya hakimiyeti için hayati bir önem taşımaktadır.

Bu önem, neredeyse yüzyılın başından beri bu bölgeyi emperyalist egemenlik ve nüfuz mücadelelerinin ana sahalarından biri haline getirmiştir. Bu ise bölge halkları için o zamandan bu zamana neredeyse kesintisiz olarak hep büyük yıkımlara ve acılara malolmuştur. Bölgenin doğal zenginlikleri ve coğrafi üstünlükleri, halklar için bir huzur ve refah olanağı olmak bir yana, bugün yaşadıkları sefaletin ve çektikleri sonu gelmez acıların baş nedeni haline gelmiştir.

ABD emperyalizmi: Ortadoğu halklarının baş düşmanı

Tarihsel durum gösteriyor ki, emperyalist dünya sisteminin jandarması olan güç, buna paralel olarak Ortadoğu'nun da egemen gücü konumunu kazanıyor. Yüzyılın ilk yarısında dünya jandarması İngiltere'ydi ve kısmen Fransa'yla paylaşsa da Ortadoğu'nun asıl egemeni oydu. Bugünkü yapay sınırların ve çözümsüz sorunların tarihsel sorumluluğunu, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışının ardından bölgeye sömürgeci emperyalist güç olarak yerleşip egemen olan İngiltere taşımaktadır. Kasım 1917 tarihli uğursuz Balfour Deklarasyonu ile Filistinlerin öz vatanı Filistin'i siyonistlere "vatan" olarak vaadetme cömertliği gösteren; birinci emperyalist savaşın hemen sonrasında bunu adım adım hayata geçiren ve ikinci savaş sonrasında nihayet süreci tamamlayarak, bugün bölgenin bağrına saplı bir hançer gibi duran siyonist devletin doğuşunda doğrudan ve birinci dereceden rol oynayan güç de yine İngiliz emperyalizmiydi.

İkinci emperyalist savaş sonrasında, dünya çapında jandarmalığı ve dolayısıyla Ortadoğu'da emperyalist egemenliği bu kez ABD devraldı ve İngiltere de o günden bugüne onun yedeğindeki asıl güç olarak kaldı. İngiltere'nin destekleyip yarattığı siyonist devletin yeni hamisi bundan böyle artık esas olarak ABD emperyalizmiydi.

Son elli yıldır Ortadoğu'daki her türlü melanetin baş aktörü ve dolaysız sorumlusu hep ABD emperyalizmi oldu. Savaşlar onun kışkırtmasıyla çıktı; darbeler onun tarafından tezgahlandı, beyaz terör onun özendirmeleriyle estirildi; muhalefet akımları onun açık ve örtülü çabalarıyla ezildi. Ortadoğu, onun her türden kışkırtma ve gerginlik politikalarının sonucu olarak en kârlı silah pazarı haline geldi ve sonu gelmez silahlanma yarışıyla büyük bir cephaneliğe dönüştü. Ortadoğu halklarının yaşadığı yoksulluğun ve çektiği acıların gerisinde dolaysız olarak o vardı ve halen de o var.

Siyonist İsrail'i en cömert yardımlarla besleyip bugünkü gücüne ulaştıran, onu bir savaş makinası ve bir nükleer güç olarak, Ortadoğu halklarına ve devletlerine karşı bir baskı, tehdit ve şantaj gücü olarak kullanan yine Amerikan emperyalizmidir. Filistin halkının çektiği derin acıların, kendi öz vatanında onyıllardır sonu gelmeyen esaretinin sorumlusu da İsrail kadar, belki ondan da çok, Amerikan emperyalizmidir. ABD'nin tam ve sınırsız desteği olmasa, siyonist devlet izlemekte olduğu politikaları izleyebilmek bir yana, muhtemeldir ki ayakta kalacak gücü bile bulamazdı kendinde.

Ortadoğu'da, Ortaçağ'dan kalma olandan modern faşist türüne kadar, hemen her türlü gericiliğin arkasında hep Amerikan emperyalizmi olmuştur. Körfez'deki Ortaçağ artığı emirlikler, Suudi Arabistan, Ürdün ve Fas'ta hüküm süren Ortaçağ artığı krallıklar yaşamlarını ona borçludurlar, onun sayesinda ayakta duruyorlar. Bir halk devrimiyla yıkılana kadar İran'daki kanlı Şah rejimini ayakta tutan da oydu. Aynı zamanda Ortadoğu'ya yönelik hesaplar çerçevesinde, Türkiye'deki 12 Eylül 1980 darbesini ve

Yunanistan'daki 1967 darbesini tezgahlayan ve bu ülke halklarına faşist askeri rejimlerin derin acılarını yaşatan yine odur. "Komünizme karşı yeşil kuşak" projeleriyle, Afganistan ve Pakistan da dahil tüm bölgede islami gericiliği azdıran ve CİA aracılığıyla örgütleyen de o oldu. Bugün halklara saldırının bahanesi olarak kullanılan Taliban ve El Kaide türünden gerici İslami akımlar onun kendi öz çocuklarıdır, onun tarafından beslenip büyütülüp etkin ve egemen kılınmışlardır. Irak Kürtleri'nin özgürlük arzularını kendi kirli hesapları çerçevesinde kullanan, iki kere savaşa sürüp her seferinde ortada bırakan ve böylece kitlesel düzeyde kırdıran da odur.

Özetle, Amerikan emperyalizmi, Ortadoğu halklarının baş düşmanıdır. Bu nedenle bölgedeki siyasal mücadelede ABD emperyalizmine karşı cepheden tavır, bir mihenk taşı ve ayrım noktasıdır. Onu doğrudan hedef almayan hiçbir akım ve mücadele, devrimci olmak bir yana, en ufak bir ilerici karakter bile taşıyamaz ve hiçbir biçimde halklar cephesinde görülemez.

Uzun yıllar için bölgedeki genel devrimci anti-emperyalist mücadele ve hareketin bir parçası olagelen Türkiye'deki Kürt hareketi, teslimiyetçi çizgiye kaydığından beri adım adım Amerikancı bir çizgiye evrildi ve gelinen yerde bölgeye ABD askeri müdahalesini savunacak denli ağır bir batağa saplandı. Böylesi bir utanç verici gelişme karşısında, Amerikan emperyalizmine karşı tutumda ifadesini bulan temel önemde ayrım noktasını gözönünde bulundurmak biz Türkiyeli devrimciler için apayrı bir anlam ve önem taşımaktadır.

Amerikan emperyalizmi, Ortadoğu halklarının baş düşmanıdır. Bu nedenle bölgedeki siyasal mücadelede ABD emperyalizmine karşı cepheden tavır, bir mihenk taşı ve ayrım noktasıdır. Onu doğrudan hedef almayan hiçbir akım ve mücadele, devrimci olmak bir yana, en ufak bir ilerici karakter bile taşıyamaz ve hiçbir biçimde halklar cephesinde görülemez.

ABD'nin "yaşamsal çıkar alanı" olarak Ortadoğu

ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki güncel çabaları, gerçekte onun son yirmi yıldır bu bölgede izlemekte olduğu çizginin bir uzantısıdır. Bu çizginin başlangıcı İran'daki Şah rejiminin yıkılışına dayanır. Bu ABD emperyalizmi için gerçekten büyük bir darbeydi. Zira böylece o İran gibi önemli bir ülkeyi, onun önemli petrol kaynakları üzerindeki dolaysız egemenliğini yitirmekle kalmıyor; aynı zamanda, Şah rejimi şahsında, Ortadoğu'daki (özellikle de Basra Körfezi bölgesindeki) güçlü bir bölgesel jandarmasını da kaybediyordu. Şah rejiminin yıkılışının yarattığı boşluğu doldurmak ve benzer yeni gelişmelerin önünü almak acil ve hayati bir ihtiyaçtı onun için.

Böylece, 1979 yılı başında zafer kazanan İran Devrimi'nin yarattığı derin korku ve kaygılar, ABD emperyalizmini bölgedeki egemenliğini korumak ve pekiştirmek üzere yeni adımlara yöneltti. İran Devrimi'nin ardından aynı yılın sonunda Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a müdahalesi, ABD'ye gerekli bahaneyi sağladı. Dönemin başkanı Carter, 1980 başında kongreye sunduğu yeni yıl raporunda, daha sonra Carter ya da Brzezinski (ki ulusal güvenlik danışmanı olarak Carter'ın baş akıl hocasıydı) doktrini olarak anılacak politikayı açıkladı. Buna göre; Ortadoğu, daha somut olarak da petrol rezervlerini barındıran Basra Körfezi, ABD emperyalizmi için bir "yaşamsal çıkar alanı"ydı ve Sovyetler Birliği'nin bu bölgeye yönelik herhangi bir girişimi savaş dahil her yolla kesin olarak

engellenecekti.

Sovyetler Birliği burada tümüyle bir yanıltıcı bahaneydi gerçekte. Asıl hedeflenen ise İran'daki türden bir gelişmeye bir daha meydan vermemek, bölgedeki işbirlikçi rejimleri her türlü iç ve dış tehlikeye karşı ne pahasına olursa olsun korumaktı. (Bunun ne anlama geldiği Irak'ın Kuveyt'i işgali sonrasında somut olarak görüldü).

Bu yeni doktrinin askeri meyvesi Acil Müdahale Birliği, Türkiye'de bilinen popüler adıyla Çevik Kuvvet oldu. Merkezi önce Merkezi Komutanlık (CENTCOM) adıyla ABD'de kurulan (Mart 1980), sonra Almanya'ya taşınan ve ikiyüz bin kişilik (1985'te bu sayı üçyüz bine çıkarıldı) olarak tasarlanan bu kuvvetin eylem üssü ise Türkiye, daha somut olarak da Türkiye Kürdistanı olacaktı. (ABD emperyalizmine 12 Eylül darbesini tezgahlattıran ve içerdeki halk hareketini kanlı bir biçimde ezdirten temel etkenlerden biri de bölgeye yönelik işte bu politika ve planlardı). Normal durumda ABD'de tutulan bu askeri kuvvet gerekli her durumda her türlü altyapısı önden hazırlanmış ve askeri malzemesi depolanmış Türkiye'deki üslere hızla kaydırılacaktı. (12 Eylül döneminde Muş'ta ve Batman'da bu çerçevede büyük askeri hava alanları inşa edildi, Malatya'daki havaalanı ise aynı amaç çerçevesinde genişletildi).

Bu kuvvetin özelliği, NATO dışı bir Amerikan kuvveti olması ve NATO'nun görev alanı dışında kullanılmak üzere hazırlanmasıydı. Gerçekte ise bu, merkezinin Almanya'ya taşınmasından da açıkça anlaşılacağı gibi, NATO'yla içiçe geçen, onun güç ve olanaklarını tamamlayan bir kuvvetti. Nitekim gerek Körfez Savaşı, gerekse son Afganistan savaşı, bunun böyle olduğunu artık uygulama üzerinden de göstermiş bulunmaktadır. (Çevik Kuvvet üsleri, Türkiye'deki öteki ABD ve NATO üsleriyle birlikte, her iki savaşta da etkin ve yoğun biçimde kullanıldı).

Ortadoğu'yu "yaşamsal çıkar alanı" ilan eden Carter doktrini için Sovyetler Birliği'nin bir bahane olarak kullanıldığı, bizzat Sovyetler Birliği'nin sahneden çekilmesiyle çok daha açık bir biçimde görüldü. Bu doktrinin bir ilk savaş uygulaması olan ve Sovyetler'in dağıldığı döneme denk gelen Körfez Savaşı bunu somut olarak gösterdi. Sovyetler'in yıkılışı, kendisini dengeleyen ve dolayısıyla dizginleyen bir engelden kurtararak, ABD'nin Carter doktrinini pervasızca uygulanmasının önünü açtı. Güya Sovyetler Birliği'nin Basra'ya inişini engellemek için kurulan Çevik Kuvvet, onun yıkılışıyla gereksizleşmedi, tersine, ilk kez olarak engelsizce bir kullanım vesilesi ve alanı buldu kendine.

Dahası var. Körfez Savaşı, bölgeye müdahalede Türkiye'yi baştan başa bir savaş üssü olarak kullanan Amerikan emperyalizmine, Suudi Arabistan da dahil Basra Körfezi'nin dört ülkesinde yeni askeri üsler kazandırdı. Böylece Ortadoğu, Türkiye'deki üsler ile Akdeniz'de ve Hint Okyanusu'nda (nükleer silahlar da dahil en ileri silah donanımlarıyla) devriye gezen filoların yanı sıra, bizzat Basra Körfezi ülkeleri üzerinden de askeri olarak işgal edilip kuşatılmış oldu. Buna bir de (her ne kadar bir topyekun savaş dönemi dışında ABD kullanımına pek elverişli olmasa da) tümüyle ve herşeyiyle bir ABD üssü olan İsrail'i eklemek gerekir.

Son Afganistan savaşı, Basra Körfezi'nde üslenmenin, İç Asya'ya müdahalede de ABD emperyalizmi için temel önemde bir olanak olduğunu somut olarak gösterdi. Bundan böyle ABD için Ortadoğu hakimiyeti ile İç Asya'ya hakim olma çabası artık içiçe sorunlar haline gelmiştir. Her iki bölgede de temel kaygının petrol ve doğal gaz kaynakları üzerinde egemenlik kurmak olması, politik ve askeri hesapların ve girişimlerin temelde buna dayanması, ayrıca anlamlıdır.

Irak'a karşı savaşın hedefleri

11 Eylül'le birlikte ilan edilen "uzun süreli savaş"ın asıl hedefi, tek süper güç olarak ABD emperyalizminin dünya egemenliğini pekiştirmek ve olanaklı olduğu ölçüde uzun süreli kılmaktır. Bu ise yeni mevziler kazanmayı ve mevcut mevzilerde daha da güçlenmeyi gerektirmektedir.

İlkinin örneğini Afganistan müdahalesi üzerinden gördük. Bu ülkeyi işgal eden ve burada kukla bir yönetim kuran ABD, bununla da kalmayarak Özbekistan ve Kırgızistan'da da askeri üsler elde etti. "Terörizmle mücadele" bahanesiyle askeri olarak girilen yeni bölgelerden biri de Gürcistan üzerinden Kafkasya oldu. ABD bu ülkeye askeri olarak yerleşmenin ilk adımlarını atmış bulunmaktadır.

Ortadoğu ise halihazırda zaten büyük ölçüde ABD'nin egemenliği ve denetimi altındadır. Fakat İran'da İslami rejimin, Irak'ta Saddam rejiminin varlığı; İsrail'le köklü sorunlardan dolayı Suriye'deki rejimin kendine özgü durumu; bir eksen olarak Ortadoğu'daki her türlü sorunu kendine şu veya bu biçimde bağlayan Filistin sorunu; bu sorunun da etkisiyle Ortadoğu halkları arasındaki güçlü anti-Amerikancı tepki, tüm bunlar birarada, ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki egemenliğinin temel önemde zaaf noktaları olarak duruyor ortada.

Değişen ve artık hiçbir inandırıcılığı da kalmamış bulunan bahaneler kullanılarak Irak'a karşı gündeme getirilmek istenen savaşın gerçek anlamı ve amacı da bu çerçevede açığa çıkıyor. ABD, Irak'taki rejimi devirerek bu ülkeyi kendi kontrolü altına almayı, bu zaafları gidermenin bir ilk hareket noktası olarak görüyor. Irak'a boyun eğdirilmesi, ABD'ye, Körfez'in en büyük petrol üreticisi ülkelerinden biri üzerinde daha hakimiyet kurma olanağı sağlamakla kalmayacak; yanı sıra, İsrail'i askeri ve politik açıdan büyük ölçüde rahatlatırken, tersinden de İran'ın kıskaca alınmasını kolaylaştıracaktır. Tüm bu gelişmeler bir arada Filistin direnişine büyük bir darbe anlamına gelecek ve böylece Oslo'dan daha beter bir köleci barışın Filistin halkına dayatılması da kolaylaşacaktır.

Bütün bunlar, ABD'nin Irak'a yönelik bir savaşı neden kesin bir kararlılıkla amaçladığını yeterli açıklıkta göstermektedir. Amacına ulaşması durumunda o, sayılan tüm bu kazanımların yanı sıra ek üstünlükler elde edecektir. Örneğin, petrol bölgesini kontrol etmek yoluyla, halihazırda AB ile Japonya karşısında zaten sahip bulunduğu stratejik önemdeki üstünlüğünü daha da güçlendirmiş olacaktır. Irak ve İran'ın bugünkü durumu özellikle Avrupalı emperyalistlere halihazırda ABD denetimi dışında bir manevra alanı sağlamaktadır. Irak'taki durumun değişmesi ve İran'ın iyice kuşatılması bu olanağı ortadan kaldıracaktır. ABD'nin eklentisi olarak hareket eden İngiltere dışındaki öteki büyük Avrupalı emperyalistlerin Irak'a yönelik bir savaşa sıcak bakmamalarının gerisinde bu vardır. Fakat öteki engelleri aşması durumunda, ABD'nin bu ülkeleri kendini desteklemeye mecbur edecek güç ve üstünlüklere sahip olduğu da bir gerçektir.

Bütün bunların ışığında bakıldığında, ABD'nin Irak'a yönelik emperyalist müdahalesinden yarar uman Kürt çevreleri, bu tutumlarıyla Ortadoğu halklarının temel çıkarlarına sırt çevirmekte, nesnel olarak onlara ihanet etmektedirler. Zira böyle bir müdahalenin başarısı bölgede ABD emperyalizmini ve siyonist İsrail'i güçlendirmekten başka bir sonuca yolaçmayacaktır. Filistin davası büyük bir darbe yiyecek, bölge halklarının emperyalizme ve işbirlikçi rejimlere karşı özgürlük, bağımsızlık ve devrim mücadeleleri çok daha büyük güçlüklerle yüzyüze kalacaktır. Bunları bilmezlikten gelenler ya da ABD emperyalizminin tam denetimindeki bir Kürt devleti uğruna hiçe

sayanlar, bu tutumlarıyla Amerikan emperyalizmine suç ortaklığını benimsemiş olacaklardır.

Kürt hareketi: Devrimci çizgiden Amerikan işbirlikçiliğine

Birbirine komşu dört ayrı ülke tarafından tarihsel olarak parçalanmış bulunan Kürdistan'ın her bir parçasındaki Kürt hareketinin kendine özgü bir tarihsel gelişme dinamiği ve seyri olmuştur. Türkiye ve Irak Kürdistanı'ndaki Kürt hareketlerinin kısaca karşılaştırılması bu açıdan açıklayıcı olacaktır.

Irak'ta 1958'deki darbeyle kralın devrilmesi, Irak'ın Bağdat Paktı'ndan çekilmesi ve ardından Baascı rejimin kurulmasıyla birlikte, bu ülke emperyalizmin denetiminden uzaklaşarak adım adım Sovyetler Birliği'nin etkisi altına girdi. Bu durum zaman içerisinde Kürt hareketinin Amerikan emperyalizmi tarafından gerektiğinde kendi amaçları doğrultusunda kullanılabilmesinin de tarihsel zeminini yarattı.

Irak Kürtleri ABD tarafından bu tür bir kullanılışın iki tarihsel örneğini yaşadılar ve bunun ağır bedellerini ödediler. İlki '70'li yılların başında ve baba Barzani döneminde yaşandı. CİA ve Şah rejiminin ortak çabasıyla baba Barzani Baascı Irak rejimine karşı yıllarca kullanıldı. Fakat İran ile Irak arasında 1975'de gerçekleşen Cezayir Antlaşması'nın ardından Irak Kürtleri bunun faturasını ağır bir biçimde ödediler. Benzer bir durum 1991 Körfez Savaşı sırasında yaşandı. Bu kez sahnede oğul Barzani ile Talabani vardı. ABD tarafından ayaklanmaya kışkırtılan Irak Kürtleri, ardından ortada bırakıldılar ve böylece yeni bir felaketle yüzyüze kaldılar.

Yinelenen bu acılı deneyimlere rağmen, Irak Kürtleri arasında Amerikancılık Körfez Savaşı'nın ardından zayıflamak bir yana daha da güçlendi. Bu nedensiz de değildi. Kuzeyde ve güneyde Irak için uçuşa yasak bölgeler yaratan Amerikan emperyalizmi, böylece Kuzey Irak Kürtleri'ne kendi vesayeti altında bir koruma bölgesi yaratmış oldu. Bu amaç çerçevesinde savaşın ardından Türkiye'de üslenen Çekiç Güç'le korunan Irak Kürt bölgesinde, giderek bir özerk yönetim örgütlendi ve bu zamanla bir Kürt devleti oluşumuna doğru evrildi. Herşeyiyle ABD'ye bağımlı olan ve bundan dolayı da "kukla devlet" nitelemesine hak kazanan bu oluşum, Irak Kürtleri arasında zaten tarihsel bir temele sahip olan Amerikancılığa yeni bir güç kazandırdı. Baba Barzani döneminde Sovyetler'e yakın bir çizgide olan ve hatta hatta sosyalist olmak iddiası bile taşıyan Talabani'nin KYB'si de oğul Barzani döneminde, daha kesin olarak da Körfez Savaşı döneminde, artık tümüyle Amerikancı bir çizgiye kaydı. Böylece Irak'taki büyük Kürt hareketleri kendi aralarında sorunlar yaşamayı sürdürseler de Amerikancı çizgide birleştiler.

Aynı tarihi dönemde, Türkiye'deki Kürt hareketi tümüyle farklı bir çizgide gelişiyordu. '60'lı yıllar Türkiye'sinde, genel sosyal uyanışa ve dünya ölçüsünde yükselen devrimci dalgaya paralel olarak, yeni sosyal-siyasal temeller üzerinde kendini bulan bir Kürt hareketi çıktı ortaya. Bu hareket alt sınıflara dayanıyor ve sosyalizm iddiası taşıyordu. Anti-emperyalist bir çizgideydi ve Amerikan emperyalizmine karşı Türkiye çapında yükselen mücadelenin bir parçasıydı.

Irak Kürt hareketiyle bu farklılık, bu öznel etkenlerin yanı sıra, Türkiye'nin nesnel tarihsel-toplumsal durumuyla da yakından bağlantılıydı. Türkiye bir NATO üyesiydi ve ülkede Amerikan işbirlikçisi bir rejim egemendi. İşbirlikçi rejimin gerisindeki emperyalizm, Kürtler üzerindeki köleci egemenliğin dış dayanağını oluşturmaktaydı. Kürt mülk sahibi sınıflar ise, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki isyanların bastırılmasının ardından önce yıldırılmış, sonra da düzene eklemlenmişlerdi. Tüm siyasal temsilcileri

devlet yanlısı ve emperyalizmin işbirlikçileriydi. Kürtlerin özgürlük ve eşitlik davası artık onları hiçbir biçimde ilgilendirmiyordu.

Bu tarihi-toplumsal durum, '90'lı yılların başına kadar, genellikle alt sınıflardan gelen ve onlara dayanan Türkiye'deki Kürt akımlarının büyük bir bölümüyle ilerici, devrimci, anti-emperyalist ve sosyalist nitelikte ya da iddiada olmasını da kolayca açıklamaktadır.

'90'ların başında değişen ise, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki yıkılışlar, devrim ve sosyalizm mücadelelerinin dibe vurması, tersinden ise, Körfez Savaşı sonrasında ABD himayesinde Irak Kürdistanı'nda ortaya çıkan özel durumdu. Bu gelişmeler daha o zamandan Kürt reformist akımları arasında anti-emperyalist tutum ve duyarlılığı hızla erezyona uğratarak, bugün gelinen yerde açıktan ABD savunuculuğu yapmaya varan işbirlikçi çizgiyi üretti. Kürt özgürlük mücadelesinin etkisi ve basıncı altında ulusal anlamda politize olan, fakat kendi güç ve etkisini Kürt hareketini geriye, düzen içi sınırlara çekmek doğrultusunda kullanmakta gecikmeyen Kürt mülk sahibi sınıfların özel ağırlığı ve çabası, bunu ayrıca kolaylaştırdı.

Yine de '90'lı yılların özellikle ilk yarısında, bu gelişmenin hızını kesen temel önemde bir etken vardı. Bu, PKK önderliğinde önemli bir güç kazanan ulusal özgürlük mücadelesinin karşı durulamayan etkisiydi. Bunu, o günkü durumun olduğu kadar bugün varılan ibret verici noktanın anlaşılması bakımından da son derece açıklayıcı olan bir olay üzerinden örnekleyelim. Abdullah Öcalan, Temmuz 1992 tarihinde, eski solcu Talabani'nin kendisine gönderdiği önemli bir mektubu kamuoyuna açıkladı (*Yeni Ülke*, sayı: 31, 26 Temmuz-1 Ağustos 1992). Söz konusu mektubunda Talabani, Öcalan'a tehdit dolu ifadelerle şunları yazıyordu: "Devrimler dönemi bitmiştir, silahlı direnme dönemi bitmiştir, artık tarihe karışmıştır. Yeni dünya düzeni siyasi görüşmeler yoluyla, ABD'nin himayesinde, serbest piyasaya dayalı, burjuva demokrasiler sistemi hakim tek nizamdır. Sizin de bunu kabul etmekten başka bir çareniz yoktur."

O zaman Talabani'nin bu tehditkar ve dayatmacı tavsiyelerini ihanet olarak niteleyen ve kamuoyu önünde teşhir eden Öcalan, şimdi "demokratik uygarlık projesi" ambalajıyla sarmalayarak bu aynı ihaneti Türkiye Kürtleri'ne bir program olarak sunacak noktaya gelmiştir. Bu, Türkiye'deki Kürt hareketinin kendi tarihsel kimliğini ve birikimini tümden red ve inkar ederek vardığı noktadır aynı zamanda. Bu nedenledir ki, bugün artık KADEK adını almış bulunan PKK, ABD'nin Irak'a müdahalesini desteklemektedir. Türk devletine benzer bir biçimde Filistin direnişiyle siyonist saldırganlığa eşit mesafede durmakta, sonuçta nesnel olarak siyonist saldırganlığa destek olmaktadır.

PKK'daki kimlik değişiminden beri Türkiye'deki Kürt hareketi, pek az istisnayla, artık her türlü anti-emperyalist tutum ve duyarlılığı bir yana bırakarak Amerikancı ve AB'ci çizgide birleşmiş durumdadır. Bu, Türkiye'deki Kürt hareketinde köklü bir tutum ve kimlik değişimidir. Bu tutumu hazırlayan ise, devrim ve sosyalizm mücadelesindeki genel gerilemenin yanı sıra, daha da belirleyici olarak, ABD emperyalizminin kendi Ortadoğu politika ve planları çerçevesinde Kürtlere kendi tam denetiminde bir siyasal varlık alanı açma çabasıdır. ABD'nin bu çabası siyonist İsrail'in çoktandır izlediği çizgiyle de örtüşmektedir. İsrail için bu, bünyesinde Kürt sorununu barındıran Arap ya da İran türünden İslam devletlerini parçalayıp güçten düşürmenin temel önemde bir olanağı ve yoludur. Bu niyet ve hesapları tüm açıklığı ile ortaya koyan gizli belgeler bugün artık gözler önündedir.

Dünya ölçüsünde ve özellikle de

bugünün Türkiye'sinde sosyal mücadelenin ve dolayısıyla devrimci hareketin zayıflığı, Kürt akımlarının emperyalizmin ve siyonizmin tuzağına düşmelerine ve aleti haline gelmelerine uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bu zeminin dışında kalanlar, tarihsel ve sınıfsal bir bilinçle hareket etmeyi başararak soluklu davranabilenlerdir. Yazık ki bunlar halihazırda çok küçük bir azınlığı oluşturmaktadırlar. Fakat geleceği onlar temsil etmektedirler. Emperyalizmle iş ve kader birliği, hiçbir yerde halklara özgürlük ve bağımsızlık getirmemiş, fakat istinasız her yerde onları yeni biçimler içinde ağır ve utanç verici bir kölelikle yüzyüze bırakmıştır. Kürt hareketinin kendi yakın geçmişinde ise bu tutum, kitlesel acı ve yıkımlara yolaçan ağır felaketlerle sonuçlanmıştır. Bugün tüm umutlarını emperyalizme bağlayanlar daha düne kadar bütün bunları biliyorlardı, bugün ise bunları modası geçmiş lakırdı sayıyorlar.

Doğası gereği devrimci kalan dinamik: Filistin

Düne kadar Filistin ve Kürt sorunlarını Ortadoğu'nun temel önemde iki devrimci dinamiği olarak tanımlamak olağandı. Ortaya koyduğumuz nedenlerden dolayı bunu Kürt sorunu için ileri sürmek artık eskisi kadar kolay değildir. Tam tersine, Kürt sorunu, Ortadoğu'nun karmaşık ilişki ve dengeleri içinde, emperyalizm tarafından kolayca istismar edilebilir bir sorun haline gelmiştir. Güney Kürdistan'ın ardından Kuzey Kürdistan'da da güçlü bir Amerikancılığın ortaya çıkması bunun böyle olduğunu somut olarak göstermektedir.

Oysa Filistin sorunu, Kürdistan sorunundan farklı olarak, nesnel niteliği nedeniyle Ortadoğu'ya yönelik emperyalist politika ve planların önünde aşılması güç bir engel olarak durmaktadır. Filistin sorununa bu niteliği kazandıran ise, bizzat siyonist ideoloji ve projenin kendisidir. Siyonist proje tarihi olarak Filistin halkına ait bir vatanı kendisi için "vaadedilmiş toprak" saymış ve emperyalizmin tam desteğinde bu toprağı ele geçirmek için her yolu mübah saymıştır. "Halksız bir vatan" saydığı Filistin'e "vatansız bir halk"ı yerleştirmeyi kendine temel hedef olarak seçen siyonist hareket, bu sanal varsayımına gerçeklik kazandırmak için, Filistin halkını Filistin'den sürmek, bu anlamda Filistin'i insansızlaştırmak yolunu tutmuştur.

Emperyalizmin çok yönlü desteğiyle devlet kimliği kazanan siyonist hareket, tanımlanan doğası gereği, yayılmacı ve tahakkümcüdür. Filistin halkının kendi öz topraklarından kitlesel çapta sürülmesi ve herşeye rağmen tutunmayı başarabildiği sınırlı bir alanda ise 35 yıldır zalim bir işgalci yönetim altında tutulması, bunun bir ifadesidir. Bu, bir türlü çözülemeyen Filistin sorununun tarihsel temellerini oluşturmakta ve bir türlü kırılamayan Filistin direnişinin derin kaynağını açıklamaktadır.

Emperyalizmle iş ve kader birliği, hiçbir yerde halklara özgürlük ve bağımsızlık getirmemiş, fakat istinasız her yerde onları yeni biçimler içinde ağır ve utanç verici bir kölelikle yüzyüze bırakmıştır. Kürt hareketinin kendi yakın geçmişinde ise bu tutum, kitlesel acı ve yıkımlara yolaçan ağır felaketlerle sonuçlanmıştır. Bugün tüm umutlarını emperyalizme bağlayanlar daha düne kadar bütün bunları biliyorlardı, bugün ise bunları modası geçmiş lakırdı sayıyorlar.

Sorunun bir de emperyalizmden kaynaklı boyutu vardır. Tarihi dönemlere göre somut muhatapları değişse de, siyonist hareket ve ardından devlet, kesintisiz olarak emperyalizmin desteğine sahip olmuştur. Bunun gerisinde, emperyalizmin Ortadoğu politikalarıyla

siyonist saldırganlık ve yayılmacılığın çakışması vardır.

Bu olgu, Filistin sorununu, siyonist İsrail'den öteye bizzat emperyalizmin kendisiyle de karşı karşıya getirmekte, onun nesnel devrimci niteliğini evrensel bir çerçeveye oturmaktadır. Emperyalizm, Ortadoğu üzerindeki hakimiyetinin kilit gücü olan siyonist devletten vazgeçmedikçe, Filistin halkının haklı ve meşru talepleri karşısında net ve kesin çözümden yana olamaz. Ortadoğu'daki karmaşık ilişki ve dengeler, kendi işbirlikçi rejimlerini sürekli ağır bir basınç altında tutan Arap halklarının duyarlılığı, emperyalist devletleri Filistin sorununda görünürde daha esnek bir tutum izlemeye mecbur bırakmıştır. Fakat bu ikiyüzlülük soruna bir çözüm yolu hazırlamaktan çok, onlara durumu idare etme olanağı sağlamıştır yalnızca.

Köleci Oslo Barışı bunun böyle olduğunu ayrıca gösterdi. Birinci Filistin İntifadası'nın ağır basıncı altında ve bölgedeki genel çıkarlarını güvenceye almak amacı çerçevesinde, ABD emperyalizmi, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşüyle oluşan uygun tarihi ortamı da kullanarak, Filistin halkına Filistin topraklarının çok küçük bir bölümü üzerinde, İsrail'in sürekli baskı ve aşağılaması altında sözde özerk bir yönetim halinde yaşamayı dayattı.

Aradan geçen 10 yıl, siyonist doğası gereği İsrail'in bu kadarını bile hazmedemediğini, onun açığa vurulamayan gerçek niyetinin tüm Filistin'e egemen olmak olduğunu açıklıkla gösterdi. İşgal bölgelerindeki geniş çaplı yerleşim politikaları bunun en önemli göstergesi oldu. Bu politikalara ABD'nin örtülü desteği ise, onun bu niyet ve hesaplarında yalnız olmadığının açık kanıtı.

Bir yandan siyonist devletin tarihi emelleri ve buna dayalı sömürgeci politikaları, öte yandan Filistin halkının gerçek özgürlük ve bağımsızlık isteği, zıt yönlerden etkide bulunarak, Oslo'da kotarılan Amerikan barışının çöküşünü getirdi ve bugünkü gelişmelerin önünü açtı.

Bugün Filistin direniş hareketi içerisinde uzlaşmacı burjuva akım ile dinsel gerici akım etkin durumdadır. Filistin halkının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini devrimci anti-emperyalist bir çizgide savunan ve siyonizm karşıtlığını Yahudi halkına düşmanlıktan net bir tutumla ayıran, dahası Filistin emekçileriyle Yahudi emekçilerinin devrimci birliğini hedefleyen akım son derece güçsüzdür, sesi neredeyse hiç duyulmamaktadır. Bu, başka nedenler yanında, '89 yıkılışını izleyen tarihi gelişmelerin Filistin hareketi üzerindeki yıkıcı etkisinin bir sonucudur.

Fakat öznel unsurlar alanındaki bu belirgin zaafiyete rağmen, işaret ettiğimiz özellikleri nedeniyle, Filistin sorunu nesnel devrimci karakterini korumaktadır. Bundan dolayıdır ki Filistin davası tüm dünya halklarının, ilerici ve devrimci güçlerinin haklı desteğini almaktadır. Yine aynı nedenlerle, Filistin direnişi, güncel emperyalist politikaların, somut olarak Irak'a karşı emperyalist bir savaşın önünde, etkisizleştirilmesi kolay olmayan bir engel olarak durmaktadır.

Bu engelin ne anlama geldiğini giderek çok daha somut olarak gören ABD emperyalizmi, bir yandan İsrail'in yıldırma ve teslim alma amacına yönelik sınırsız terör ve katliam politikalarına destek vererek, öte yandan ise aldatıcı ve oyalayıcı adımlarla Filistin direnişini yatıştırmaya çalışarak, güncel durumu kurtarmaya çalışmaktadır. Terörle yıldırma ve teslim alma politikasının sonuç vermediği ve veremeyeceği onyılların deneyimi ile anlaşılmış bulunmaktadır. ABD emperyalizminin işbirlikçi Arap rejimlerinin de yardımıyla tezgahladığı yeni manevraların ne kadar sonuç vereceğini ise önümüzdeki dönem gösterecektir.

EKİM

Olanaklar ve sorumluluklar

Bugün nesnel durum temel noktalarda düzenin oldukça aleyhinde. Belli başlı alanlarda çöküntü ve çözümsüzlüklerle yüzyüze bir sermaye düzeniyle karşı karşıyayız. Ancak son yılların gelişmeleri bir kez daha teyid ediyor ki, yönetmek planında işler yolunda gidiyor. Karşısına işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin örgütlü hareketi çıkmadığı sürece de yolunda gidecek. Bu durum düzen payına herşeye rağmen bir başarının ifadesidir.

Gene de iktidar sahiplerinin korkusuz ve rahat olduğundan söz edemeyiz. Türkiye'de rejimin her dönem için en büyük korkusu sosyal patlamadır. O elbette kendiliğinden yaşanacak bir patlamadan çok, kitlelerle buluşacak, onları bilinçlendirecek, örgütleyecek, devrime kanalize edecek devrimci komünist bir öznenin yönlendirip ilerletebileceği bir sosyal patlamadan korkmaktadır.

Bu korku neler yaptırıyor? Toplumsal hareketin bir sosyal patlama biçimine dönüşmemesi için, ezilen ve sömürülen kitleler her açıdan yozlaştırılıyor, sersemletiliyor. Bilinçsiz öfkeleri uygun araç ve yöntemlerle kontrollü olarak boşaltılıyor. Yanısıra kitleler sistematik bir baskı ve terör cenderesi ile sindirilip yılgınlaştırılıyor. Bu, işin birinci yanı. Diğer yanını ise, devrimci parti ve örgütleri ezmek, olmuyorsa gelişmelerini engelleyecek tarzda denetim altına almak oluşturuyor.

Sermaye iktidarı genel olarak sol hareketin ve elbette devrimci hareketin bir hayli zayıflamış olduğu bu dönemde, yine de işin bu ikinci yanını daha fazla önemsemektedir. Bu, burjuvazinin sınıf bilincinin, tarihsel perspektifle bakabildiğinin ifadesidir. Ne de olsa öznesiyle buluşmamış bir toplumsal hareketlilik ya da devrimci bir önderliğin olmadığı koşullarda yaşanacak bir sosyal patlama kolaylıkla denetim altına alınıp, bastırılabilir. Ve ne de olsa sosyal patlamaların ve benzeri çaptaki sosyal hareketliliklerin önünü alabilecek her türlü araç ve yöntemin fazlasıyla sahibidir burjuvazi. Zaten halihazırdaki en önemli güvenceleri de bunlardır; özellikle baskı ve şiddet aygıtları ile medya, sendika bürokrasisi, reformizm gibi kuvvetler... Oysa sınıf ve emekçi kitlelerle bütünleşmiş, sınıf hareketini sosyalizmle birleştirmiş, sınıfın öncüsünü örgütlemiş bir komünist işçi partisinin varlığında, burjuvazi ve düzeni için ölüm çanlarının çalmasını hiçbir güç engelleyemez. İllegal temellerde örgütlenmiş, yetkinleşmiş böylesi bir parti burjuvazi için en büyük tehlike demektir. İşte bu nedenledir ki sermaye iktidarı, devrimci harekete göz açtırmamayı o denli çok önemsiyor. En küçük olanakları dahi, örgütleri darbelemek çerçevesinde değerlendirmek yolunu tutuyor. Bu yönlü hiçbir fırsatı göz ardı etmiyor. Egemen sınıf olarak burjuvazi işte böylesine güçlü bir sınıf bilincine sahip.

Komünist İşçi Partisi'nin neferleri olarak daha güçlü bir proleter sınıf bilincini temsil ediyorsak, öznel ve nesnel plandaki yetersizliklere ve güçlüklere takılmadan, en küçük olanakları değerlendirmeyi başarabilmek, her düzeydeki birikimi güce dönüştürmenin çabasını vermek durumundayız. Örgütlülük, önemsiz gibi görünen imkanlardan yararlanabilmek ve birikimleri güce dönüştürebilmek sayesinde yaygınlaşıp gelişebilir. Olanakları ve birikimleri yerli yerinde değerlendirebilmek için de örgüt gerekir. Bu çerçevede Partimizin en önemli önceliklerinden biri, illegal örgütlü yapısını geliştirip yaygınlaştırmak, sağlamlaştırıp yetkinleştirmektir.

Bu noktada esas sorumluluk parti organlara düşmektedir. İlk elden değerlendirilmesi gereken ya da değerlendirilip

işlenebilecek bir dizi birikimden söz edilebilir. Örneğin Partinin ideolojik-politik gücü ve toplam faaliyetimizin genel politik etkisi, sürekli olarak yeni bakışların partimize çevrilmesini sağlamaktadır. TKİP çizgisi varolma sorununu çoktan geride bırakmış, arayış içindeki güçlerin dikkatini çeken temel bir alternatif konumundadır. Öte yandan, açık komünist faaliyette alınan mesafeyle birlikte, çevremizde giderek daha fazla oranda ve kalıcı güçler birikmektedir. Sınıf ve emekçi kitlelerle buluşmanın, politikalarımızı kitlelere taşıyabilmenin, kitle bağlarını geliştirebilmenin uygun araç, yol ve yöntemlerini de çeşitlendirmiş, zenginleştirmiş durumdayız. Mahalli birimlerin çalışma yürüttükleri alanlarda, duyarlı ve arayış içinde işçi, emekçi ve gençlerle herşeye rağmen azımsanmayacak ölçüde karşılaşılaşıyoruz. Ve en önemlisi, faaliyetin ve örgütlenmenin sorumluluklarını taşıyabilecek, öncelikli görevlerini yerine getirebilecek güçler (kadrolar ve kadro adayları) mevcut.

Bu imkanlar zemininden olabildiğince verim alabilmek, herşeyden önce mevcut güçlerimizin kendilerine çeki düzen vermelerini gerektirir. Biliniyor ki, örgütlü olmayan örgütleyemez. Örgütlemek bir yana, kendi varlığını dahi koruyamaz. Partimizin örgütsel değerlendirmelerinde özellikle örgüt iç yaşamına, kurallı, ilkeli ve disiplinli işleyişe sıkça vurgu yapılması, tam da bu çerçevede bir anlam taşıyor. Sıkça yinelendiği üzere, organların/birimlerin yerel önderlik düzeyini yakalayabilmeleri, böyle bir niteliği edinmeleri, örgüt alanını kesen en temel sorunlarımızdan biridir. O çok sözü edilen Bolşevik Parti'nin gücü, birçok şeyden önce ve özellikle inisiyatifli yerel önderliklere yaslanmış olmasından ileri gelmektedir.

İnisiyatifli mahalli önderlik düzeyine ulaşabilmek için, kendi özgül koşullarımız değerlendirilerek, bazı noktalara daha özel vurgular yapılabilir:

* Kurallı ve düzenli organ yaşantısı; periyodik toplantılar, rapor mekanizmasının işletilmesi, belirlenmiş somut sorumluluk alanları ve somut görevler üzerinden iç denetim, eleştiri-özeleştiri mekanizmasının etkin bir biçimde kullanılması vb.

* Bireysel çabanın yanısıra, kollektif ve sürekli bir iç eğitim çalışması; örneğin toplantıların temel bir gündeminin dünyada ve Türkiye'deki güncel gelişmelere ayrılması, yayınlardaki temel metinlerin tartışılması, somut sorunların (ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışmasında karşımıza çıkan hergünkü sorunlar, yoldaşlık ilişkilerinde, kitle ilişkilerinde yaşanabilecek olaylar, güvenlik vb. ile ilgili sorunlar vb.) eğitim ve kollektif bir bilinç oluşturmak çerçevesinde değerlendirilip tartışılabilmesi...

* Çalışma alanına yönelik özgün politikalar üretebilmek ve bunu kitlelere taşıyıp benimsetebilmek; merkezi politikaları alana özgülleştirebilmek, yayın vb. araçları özellikle bu açıdan da değerlendirebilmek.

* Varolan ilişkileri geliştirmek, yeni güçler kazanmak ve giderek alta doğru kurumsallaşmak, birimler örgütlemek.

* Bölgede/alanda kökleşmek temelinde dernek, sendika vs. kitle örgütlerinde mevziler tutmak...

Elbette bunlara daha birçok nokta ilave edilebilir. Tümü birden, bize bir bölge organının bütünsel politik faaliyetinin ana hatlarını verir. Demek ki mevcut olanak ve birikimlerimizi proleter bir sınıf bilinciyle değerlendirmenin, bunları güce dönüştürebilmenin başlıca koşulu, mevcut organ ve kollektiflerin bütünlüklü bir politik faaliyet üzerinden mahalli önderlik düzeyine ulaştırılmasıdır.

Kendi tablomuz üzerinden bakarak olanak ve birikimleri güce dönüştürmeye daha özel planda eğildiğimizde ise, karşımıza kadrolaşmak, deyim uygunsa Partiye militan kazandırmak sorunu çıkmaktadır. Elbette ki kadrolaşmak denildiği yerde, oldukça kapsamlı bir sorunlar alanı vardır. Fakat yukarda anılan olanaklar ve birikim zemini üzerinden, bugün için başlıca iki noktayı işaret etmek mümkün ve gereklidir.

(Devamı s.35'de)

Sendikal çalışmamızın sorunları-1

Erkan Eskiçırak

Sendikalarda çalışmanın ve sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin sorunları

Sendikalar işçi sınıfının en kitlesel örgütlülükleridir. Sınıfın üç temel mücadele alanından biri olan iktisadi mücadelenin temel araçlarıdır. Sınıf mücadelesinin gelişim düzeyine bağlı olarak iktisadi mücadelenin sınırlarından çok daha ötesinde bir işlev yerine getirirler. Sınıfı devrimcileştirme iddiası, sendikaları devrimci bir mücadele çizgisine çekme görevini barındırır. Bu iddiayı taşıyan her parti bu göreve uygun bir pratik duruş sergilemek zorundadır.

Bugün Türkiye'de sınıf mücadelesinde sendikaların tuttuğu özel rol bilinmektedir. Uzun zamandır sosyal yıkım reçeteleri altında ezilen işçi ve emekçilerin bu saldırılara karşı ciddi bir karşı koyuş örgütleyememesi sendikaların bugünkü durumdan kaynaklıdır. İşçi sınıfının en temel hak alma araçlarından biri olan sendikalar, sermayenin işçi sınıfı içindeki ajanları olan sendika bürokratlarının tam denetimindedir. Bugünkü durumlarıyla bu örgütlenmeler, mücadelenin önünü açmak şöyle dursun, işçi hareketinin gelişimini paralize eden bir araca çevrilmektedir.

Bu nedenle, Türkiye işçi sınıfının komünist partisinin temel görevlerinden biri, işçi sınıfını devrimcileştirmenin bir ayağı olarak sendikaları devrimci mücadelenin etkin bir aracı haline getirebilmektir. Bununla bağlantılı olarak sendikalardan hain bürokrat takımının sökülüp atılması için mücadele etmektir.

Nitekim kuruluş kongremiz sınıf çalışmasının temel sorunlarını tartışırken, sendikalar ve sendikal mücadele konusuna özel bir önem vermiştir. Hain bürokrat takımının tasfiyesini ve sendikalarda devrimci mücadele çizgisinin hakim kılınmasını temel bir görev olarak tanımlamıştır. Genel planda saflarımızda sendikaların sınıf mücadelesindeki önemi noktasında bir bilinç açıklığı mevcuttur.

Fakat buna rağmen sendikal alan çalışması ve görevlerin yerine getirilmesinde aldığımız yol oldukça yetersizdir. Kuşkusuz bunda kuruluş kongremizin arkasından gelen düşman saldırılarının yarattığı tahribatın önemli bir etkisi vardır. Ama en azından bir dönemdir sahip olduğumuz faaliyet kapasitesi ve gelişim düzeyimiz gözetildiğinde, sorunun bunu aşan yönleri olduğu görülmektedir. Sınıf hareketinin içinde bulunduğu geri durum ve kendi şartlarımız gözetildiğinde, bu alanda kısa zamanda bir dizi kazanım beklemek kuşkusuz gerçekçi değildir. Fakat bu, bizim alana yönelik müdahalelerimizin zayıflığını açıklamaya yeterli değildir. Çalışma birimlerimizin sendikal çalışma ve sendikal bürokrasiye karşı mücadele noktasında kendi güç ve olanaklarının çok gerisinde bir müdahalesi mevcuttur. Bakış planında sahip olduğumuz açıklığa rağmen bu konuda bir atalet içinde olduğumuz söylenebilir.

Bu ataleti yaratan bir dizi nesnel ve öznel etken mevcuttur. Bunlardan en önemlisi kendiliğindenci çalışma tarzıdır. Birçok açıdan geride bıraktığımız bu tarz, sendikal çalışma söz konusu olduğunda kendini gösterebilmektedir. Kendiliğindenci tutuma zemin yaratan etkenlerden biri sınıf hareketinin ve sendikaların içinde bulunduğu durumdur. Sınıf hareketi geri ve parçalı bir durumdadır. Mücadele düzeyi sendikal çerçeveyi aşmamaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, sendikalar bürokrasi tarafından felç edilmişlerdir. Öncüsü uzun dönemdir kırılmış sendikalı işçi tabanı ise, '91'den bu yana bu tabloyu değiştirecek, ihaneti boşa çıkaracak ciddi bir hareket

yaratamamaktadır. Şu veya bu alanda ortaya çıkan tepkiler ya umutsuzluk ortamında eriyip gitmekte ya da bürokrasiyi doğrudan hedeflemeyi amaçlamayan sendikal muhalefet çizgisinin sınırlarına hapsolmaktadır. Bu tablo, devrimci bir sendikal çizgi ile ilk elden buluşabilecek, onun dayanağı olabilecek dinamiklerin zayıflığını anlatmaktadır.

Bizim bu alandaki mevzilerimizin sınırlılığı da tabloya eklenince, beklemeci veya ertelemeci bir mantık çalışmamızı etki altına alabilmektedir. Hatta yer yer bu durum müdahalesizlikten öte, bu alandaki gelişmelerin izlenmesinde de zayıflığa yol açabilmektedir.

Bu söylenenler bir yanılgıya yol açmamalıdır. İş kısa süreç içinde sendikaların devrimcileştirilmesi, sendikal bürokrasinin bugünden yarına bizim çabalarımıza dayanılarak defedilmesi olmadığı yerde, sorun nesnel değil tamamen bir öznel zayıflığın ifadesidir. Tabanın tepkisini ilk elden örgütleyebilecek, buradan yola çıkarak bir dizi sendikal mevzinin devrimcileşmesi sağlayacak yol, yöntem ve araçların somutlanamaması, sendikal çalışmanın toplam çalışmamızdan beslenen ve onu besleyen bir bütünlük içinde ele alınmaması vb. nedenlerin etkisiyle çalışmanın içerde bulunup bulunulmamaya endekslenmesi, aşılması gereken eğilimlerdir. Bu yol ve yöntemlerin ortaya çıkarılmasının araçlarından biri, geçmiş ve yakın dönem pratik deneyimlerimizden yola çıkarak bir tartışma platformu yaratabilmektir. Geçmiş deneyimlerin bu gözle incelenebilmesi, bunların yakın dönem çalışmalarıyla birleştirilmesi amacıyla yürütülebilecek bir tartışma, eksikliklerimizi aşma yollarını ortaya çıkaracaktır.

Bu yazının amacı böyle bir tartışmaya giriş yapmaktır. Yazıda özellikle yakın dönem sorun ve yönelimlerimizin deneyimleri somut olarak işlenmeye çalışılacaktır.

Pratik çalışmamıza yön verebilecek imkan ve araçlar üzerinden bir tartışmaya geçmeden önce bir noktayı daha hatırlatmakta fayda var. Genel sınıf çalışmamızın ve sendikal çalışmamızın temel ayaklarından biri örgütsüz işletmelerde yürüttüğümüz sendikal örgütlenme faaliyetidir. Bu hem genel sınıf çalışmamız, hem de sendikal çalışmamız için çok önemli bir araçtır. Sınıf hareketinin genel durumundan ve sendikal ihanetlerin genel işçi kitlesinde yaratığı güvensizlikten kaynaklı bu yönlü bir faaliyet her geçen gün zorlaşmaktadır. Başlı başına ayrı bir yazı konusu olabilecek olan bu konuya mümkün mertebe girmeyeceğiz. Bu yazıda konuyu biraz sendikalı işletmelere müdahale, sendikalara müdahale ve sendikal bürokrasiye karşı mücadele ekseninde tutacağız.

Öncelikle çalıştığımız alanın bilgisine sahip olmalıyız

Bir alanda çalışma yapabilmenin temel koşulu, söz konusu alanla ilgili her türlü bilgiye ve gelişmeyi sahip olmaktır. Her çalışma alanımız hedef olarak tespit ettiği sektörün ve sendikanın gelişmelerine hakim olmak zorundadır.

Maalesef bu noktada başarılı olduğumuz söylenemez. Böyle olduğu yerde kuşkusuz nasıl bir müdahale tartışması da anlamını yitirir. Yöneldiği alandaki sendikaya düzenli uğrayan, belli fabrikalarla bağ kurmayı önüne hedef koyan ve bu noktada çaba gösteren her çalışma alanı, hedef sektörlerde ve sendikalarda hangi gelişmelerin olduğunu asgari düzeyde bilebilir. Kuşkusuz içeriden şu veya bu düzeyde bağların bulunması bunu çok daha kolaylaştıracaktır. Fakat bunun olmadığı koşullarda, bu bilginin edinilebilmesinin bir zorluğu yoktur. Eğer bir çalışma söz konusu sektörü, sendikayı gerçekten hedefliyorsa, bunun yöntemini bir şekilde muhakkak bulacaktır. Kaldı ki bunun için yeni yöntemler bulmaya da gerek yoktur. Örneğin temsilcilerle düzenli ilişki kurmak bunun en işlevsel yoludur. Yakın dönem tecrübelerimiz böylesi bir diyaloğun sağlanmasının hiç de zor olmadığını göstermektedir. Röportaj, anket yapmak, gazete götürmek, etkinliklere çağırmak... Bunlar vb. araçlar kullanılarak birçok temsilciyle değişik çalışma alanlarımız üzerinden bağ kurulmuştur. Bu bağın düzenli olmasını sağlamak için çıkardığımız yerel

yayınlar ciddi imkanlar sunmaktadır. Bugün değişik fabrikalarda iş saatlerinde dahi temsilcilerle görüşülebilmektedir. Kuşkusuz temsilcilerle ilişki kurma gerekliliği haber almanın çok daha ötesindedir. Biz burada sadece bu boyutuna işaret etmiş olduk. Yeri gelmişken vurgulayalım; işyeri temsilciliklerini ve işyeri temsilcilerini sendikal çalışmamızın önemli dayanakları haline getirmeyi başarabilmek durumundayız.

Bunun ötesinde her çalışma birimi sendikalara düzenli bir tarzda gitmeli, bu görevi muhakkak tanımlı bir hale sokmalıdır. Bir başka konu, sendikal yayınların ve yayın organlarında çıkan sektöre, sendikaya ilişkin haberlerin izlenmesidir. Bu alandaki sınırlılığımız, bizim hedefsiz ve atıl davranmamızdan kaynaklanmaktadır. Burada saydıklarımıza birçok denenmiş yöntem ya da yeni yöntem eklenebilir, ama hepsinin başına hedefli bir yönelimi koymak gereklidir. Bizim sendikal alana yönelik genel politikamızın hayat bulabilmesinin temel koşulu çalışma alanlarımızın bunu özgünleştirebilmesinden geçmektedir. Bunun için ise önce alanın toplam bilgisine hakim olma çabası şarttır.

Bir sektöre yönelik bir çalışma deneyimini aktarmak bu açıdan yararlı olacaktır:

"Sektöre ilişkin planlama üzerinden bir dizi fabrikayı hedef belirledik. Bu sektörde ama örgütsüz bir işletmede çalışan bir yoldaşımızı bir başka yoldaşımızla birlikte sendikayla düzenli bağ kurmak üzerinden görevlendirdik. Protkol dağıtımı üzerinden bir başka yoldaşımızı da açık siyasal kimliğimizle sendikaya yönlendirdik. Sendikacılar genel olarak bize en küçük bir bilgiyi dahi vermekten itinayla kaçıyorlardı.

"Temsilcilere gidip gelmek özellikle bazı fabrikalar için oldukça kolaylaştı. Görüşmelerdeki sürekliliğimiz ilişki noktasında bir güven de yaratıyor. Birçok fabrikaya gerek temsilciler kanalıyla gerek işçi ilişkilerimiz kanalıyla ulaşmanın avantajları üzerinden, alanın somutuna ve sendikaya yönelik daha belirgin bir politika oluşturabildik. Sorunlara hakim olmaya başlamamızla birlikte, gerek temsilcilerle gerekse sendikacılarla alana ilişkin iletişim kurmayı başarabildik. Gösterdiğimiz ilgi ve ilişki tarzı, temsilcilerden kendi fabrikalarına ilişkin özel bilgileri almayı kolaylaştırıyor. Bir fabrikada yaşanan taşeronlaştırma saldırısı üzerinden özel bir sayıyla seslendik. Sendikaların genel merkezlerinin tutumlarını işledik. Savaş konusunu da işlemekle birlikte daha çok sektörün ve fabrikanın sorunlarını temel aldık. Sendika şubesinin aldığı tutumlara vurduk. Bunun etkisi oldukça iyi oldu.

"Ayrıca sendikanın çıkardığı her yayını mümkün mertebe takip etmeye çalışıyoruz. Sektörle ilgili her türlü haberi arşivliyoruz. Bunlar işçilerle ve sendikacılarla ilişke kurarken işimize çok yarıyor. Sorunlara hakimiyetimiz hem bir etkilenme alanı yaratıyor, hem de ciddiyetimizi gösteriyor."

Kuşusuz ki sektörün, fabrikaların ve sendikaların bilgisine sahip olmak, ancak bu bilgileri bir politika oluşturmanın malzemesi yaptığımız ölçüde anlamlıdır. Genel üzerinden söylediğiklerimizi muhataplarımızın özgün durumlarıyla ne kadar birleştirebilirsek o kadar etkili olacaktır.

Sendika bürokrasisinin etkin teşhiri ve tepkinin örgütlenmesinin önemi

Bugün sendika bürokrasisinin oynadığı uğursuz rol, aynı zamanda bizim sendikalarda taban iradesini ortaya çıkarmamızın nesnel zeminini yaratmaktadır. Genel olarak işçi kitleleri her geçen gün bu açıktan ihaneti görmekle birlikte, örgütlülükten yoksundurlar. Sendikal bürokrasinin ihanetini her vesiyleyle teşhir etmek temel görevimizdir. Halihazırda yayın ve propanganda faaliyetimiz çerçevesinde bu yapılmaktadır. Burada temel sorun, bunun çalışma alanlarımızda somut durumlar vesilesiyle ne kadar değerlendirilebildiğidir. Genel teşhir faaliyetimizi yerelliklere doğru indirebilmeli, buralardaki somut gelişmelerle özgünleştirebilmeliyiz. Çünkü öfkenin ve tepkinin örgütlenebileceği alanlar buralarıdır.

Somut bir teşhirle gitmek çok daha açıklayıcı olacaktır.

Türkiye'de şu anda yoğun olarak işten çıkarmalar yaşanıyor. Sendika konfederasyonları bu saldırılara karşı kayıtsız davranıyorlar. Bu tutum işçi tabanı tarafından bütün bir açıklığıyla görülebiliyor. Ancak sendika şubelerinin aldığı tutum da genel merkezlerden hiç farklı değildir. Düşünün ki işyerinde bini aşkın işçi sokağa atılmıştır, ama direnişçi sayısı bir elin parmaklarını geçmemektedir. Sorun o kadar yaygındır ki, her fabrika işçisi böyle bir tehdit altındadır. Burada işçiyi kendi alanında harekete geçirebilmek çok daha kolaydır. Sorunların ağırlığı altında kendi sendika şubesine müdahale gücünü bulacaktır.

Esnek bir araç üzerinden yürütülen çalışmanın deneyimlerinden aktarıyoruz:

"Sektörde, diğer tüm yerlerde olduğu gibi işten çıkarmalar, ücretsiz izinler, maaş ve sosyal hak gaspları yaygın olarak yaşanıyordu. Sendikanın değişik fabrikalarda aldığı tutumu bir dönemdir takip ediyorduk. Bir fabrika toptan süresiz ücretsiz izine çıkarıldı, sendika doğrudan uzlaşmacı bir tutum aldı. Fabrikaya ve sektörün kendisine müdahale gücümüz zayıftı. Bir dönemdir ulaşmaya başladığımız temsilcilere ve sektördeki işçi ilişkilerimize, saldırının söz konusu fabrikanın sınırlarının ötesinde tüm örgütlü alanlarda toplam bir karşı duruşla püskürtülmesi gerektiğini anlatmaya başladık. İşçinin genel bilinci ve bizim ilişki ağımız düşünüldüğünde, bunun bir karşılık bulmayacağı çok açıktı. İşçiler de, biz de, sendika da saldırıların devam edeceğini biliyordu.

"Bir fabrikada işten çıkarma, bir fabrikada taşeronlaştırma dayatması, Mart zamları gaspı... Sendika saldırıların hiçbirine cepheden bir tutum alamadı. Bir fabrikada yaşanan gelişmeler üzerinden bir teşhir faaliyetini gündemimize aldık. Bu bölgede sektör patronlarının yaptığı dayatmalar şunlardır, bu fabrikada bu oldu, şu fabrikada şu oldu, sendika şu tutumları aldı, vb... Teşhir bu somutlukta yapıldı. Bu fabrikada saldırı cepheden yanıtlanmazsa eğer, diğer fabrikalara etkisi şunlar olur dedik. Hem söz konusu fabrikayı hem de bölge sektör işçisini göreve çağırdık. Etkisi beklediğimizden daha büyük oldu. Yalnızca işçiler değil sendikacılar da daha ilk dağıtımdan sonra bize ulaşmak ve görüşmek için yoğun çaba harcadılar. İşçiler olayın somutluğunda bir şey söylüyordu, sendika bir şey söylüyordu. Ve biz de bir şey söylüyorduk. Bu durumda hızla dikkate alınan bir taraf haline gelmenin imkanları doğmuştu. Şimdi işten atılmalara karşı işyeri komiteleri oluşturulmalı; olası saldırıları kabul etmemek gerektiği fabrika daki işçiye anlatmalı; bu noktada karar alıp sendikaya bildirmeli, sektörün öncü işçileri bir platformda yan yana gelmeli söylemleri, işçinin gözünde çok daha somuttu. Sendikacılar çok rahatsız oldular, süreci bir de kendilerinden dinlememiz için bizi davet ettiler. Bu gelişmeler üzerinden bir dizi temsilciyle bir toplantı düzenlemeyi başardık. Sendikal muhalefet çizgisindeki bir dizi ileri işçi ve temsilciyle ilişkimiz gelişti."

Bu, belli sınırlılıkları olsa da olumlu bir örnektir. Bize süreçlerde taraf olmanın, şu veya bu ölçüde yer tutmanın çok zor olmadığını göstermektedir. Siz yerellikte yaşanan somut durum üzerinden alana müdahale ettiğinizde, yalnızca süreçte taraf olmakla kalmaz, giderek etkin ve yönlendirici bir gücü haline gelirsiniz.

İşten çıkarmalara karşı işyeri komiteleri kurulsun, bu komiteler tek bir işçi atılıldığında direnişe geçeceklerini ortaya koysunlar istemi kadar, herkese iş tüm çalışanlara iş güvencesi talebinin de daha somut olarak işçilerin gündemine sokulabileceği açıktır. İşten çıkarmalar son bulsun talebiyle sektör fabrikalarını alana çağırma imkanı artmıştır. Ve buradan ortaya çıkarılacak ve yönlendirilecek taban dinamiğiye, daha şimdiden rahatı bozulan uzlaşmacı çizginin sendikadan tasfiyesini sağlamanın ilk zemini doğmuştur. Yukarıdaki örnek de göstermektedir ki, alana yoğunlaşma, yaşanılan özgün sorunları genel politikamızla işleyebilme başarısı, bize bir dizi imkanı hemen sağlayabilmektedir. Benzer müdahalelerin sistematik tarzda sürdürülmesi durumunda, alanda bir güç olmanın önünde bir engel yoktur.

Sendikal demokrasinin önemi

Türkiye'de sendikacılık, kuruluşundan günümüze kadar, genel olarak Amerikan sendikacılık anlayışının (sermayeye hizmet, sınıfa ihanet) egemenliği altında olmuştur. DİSK'in kuruluşundan '80 askeri faşist darbesine kadar olan sürecini bunun dışında tutuyoruz. Bu deneyim, reformist-revizyonist çizginin etkisi altında olmakla beraber, sınıf mücadelesi açısından önemli bir birikim yaratmıştır. DİSK yeniden kurulduğunda ise, ilk dönemde taşıdığı dinamizmi yitirmiş, genel olarak Türk-İş çizgisine (Amerikan sendikacılığı) yaklaşmıştır. Bürokratik alandaki kökleşme ve sınıfa ihanet çizgisinde katettiği mesafe, adında devrimci kelimesi bulunan bu sendikayı, nihayet ESK'da Türk-İş ve Hak-İş'le ortak paydada buluşturmuştur. Halen içinde ilerici unsurları barındırıyor olması bu niteliğini değiştirmiyor.

Sendikaların sınıf hareketi açısında taşıdığı özel önem

Sendikal mücadele işçi sınıfı mücadelesinin temel bir alanı, sendikalar ise sınıfın temel örgütlenme biçimlerinden biridir. Sınıfın henüz devrimci partisi ile bütünleşememiş olması gerçeği bu kurumların önemini daha da artırmaktadır. Bugün Türkiye'de sendikalar, herşeye rağmen işçi sınıfının elle tutulur tek örgütlenme biçimidir. Farklı örgütlenme araçlarından yoksunluk ya da bu araçların yaratılamaması, işçi sınıfının sendikalara ve sendikal çerçeveye bağımlı kalmasını beraberinde getirmektedir. Başka olguların da bu bağımlılığı beslediği (devrimci örgüt ve partilerin müdahaledeki yetersizliği vb.) bir gerçektir. Oysa sendikal bürokrasi, döne döne işçi sınıfının çıkarlarına ihanet etmekte, buna rağmen bu hainlerin sınıf üzerindeki vesayeti kırılamamaktadır.

Sınıf hareketi, büyük ölçüde halen kendini sendikal hareket olarak ortaya koymaktadır. Bu ortaya koyuş şekli, sermaye devletinin emperyalist merkezli saldırıları ile kıyaslandığında, kuşkusuz geri bir durumu ifade temektedir. Zira bu saldırı, sadece ekonomik kazanımları gasp etmekle sınırlı olmayıp, zaten kırıntı düzeyinde olan demokratik hak ve özgürlükleri de silip süpürmektedir. Buna rağmen işçi sınıfı büyük ölçüde sendika bürokrasisi tarafından kontrol edilmektedir. Onun tarafından dizginlenip, sürekli boşa çıkarılmaktadır. Bu ise, sermayenin saldırılarının fazla bir zorlanma ile karşılaşmadan yaşam bulmasına zemin hazırlamaktadır.

Sınıf hareketi içinde bulunduğu kısır döngüyü aşamadığı için sendikaların başına çöreklenmiş çetelerin egemenliği devam etmekte, bu egemenlik ise yeniden kısır döngü üretmektedir. Bu yönüyle sendikal bürokrasi gerici bir siyasal odak olarak karşımıza çıkmaktadır. Sınıfın sendikalı kesimini örgütsel olarak tamamen, siyasal olarak belli ölçüde denetleyen sendika ağaları, sahip oldukları bu denetim sayesinde sendikaları işlevsiz hale getirebilmektedirler. Sendikal cephedeki mücadele bu açıdan toplumumuzda özel bir önem taşımaktadır. Nitekim parti kongresi de sınıf hareketinin tepesine çöreklenen bu kastın sökülüp atılmasını, temel önemde bir stratejik sorun olarak formüle etmektedir.

Hain bürokratlar sendikaları birer rant alanına çevirmişlerdir

Onyıllardan beri sendikaları birer çiftlik haline getiren bu hain takımı, işçi sınıfının biricik örgütlülüğü olan bu kurumlardan elde ettikleri rantlarla lüks oteller açmakta, adeta birer holding misali yatırımlar yapabilmektedir. Kimi yirmi yıl (Yol-İş ve aynı zamanda Türk-İş başkanı Bayram Meral), kimi otuz yıldan beri (Türk-Metal başkanı Mustafa Özbek vb.'leri) sendikaları iliğine kadar sömürmektedirler. Ayrıca sınıfa ihanet etmenin karşılığında kapitalistlerden aldıkları rüşvetlerle de servetlerine servet katmaktadırlar. Bu kastın varlığı rant, rüşvet ve hırsızlık temeli üzerinde şekillenmiştir.

Bundan dolayıdır ki, kongrelerde mafya yöntemleri dahil her türlü kirli araç ve yöntemleri kullanılarak rakiplerini saf dışı bırakmaktadırlar.

Bunlar işçi sınıfının değil, tümüyle burjuvazinin safındadırlar. Burjuvazinin işçi sınıfı içindeki ajanları olması olgusu anlamını burada bulmaktadır. Toplum genelinde bu çeteyi hedef almak, çok temel bir mücadele hasmı olarak kabul etmek gerekiyor. Bu hainlerin işçi sınıfının sırtından sökülüp atılması temel bir önem taşıyor.

Sendika içi demokrasi sınıfın acil bir gereksinimidir

Sendikalardaki bürokrasi ve aşırı yozlaşma, kimi burjuva köşe yazarı ve akademisyenler tarafından da dile getirilmekte, yıllardan beri koltuğa yapışan sendika başkanlarına bu işi yeni kuşaklara bırakmaları için çağrı yapılmaktadır. Bu çevreler esasta sınıfın sorunlarıyla ilgili değiller. Ya sendikaları karalamaya ya da bu çürümenin bazı yasal düzenlemelerle aşılacağı yanılsamasını yaratmaya çalışarak, sonuçta sermayeye hizmet etmekteler.

Sendikalardaki ihanetçi çizgi ve rantçı bürokrasi yıllardır devrimciler tarafından teşhir edilmektedir. Sınıf hareketinin biricik somut mevzileri olan sendikalar sermaye adına fethedilmiş ve denetim altına alınmış, böylece işlevsizleştirilmiştir. Bürokrasinin bu alanda sağladığı başarı sendikaların kuruluş dönemi ile başlayan süreçle bağlantılı olmakla beraber, sendika içi işleyişin anti-demokratik olması da önemli bir rol oynamaktadır.

İşçi sınıfı tarafından denetlenemediği ölçüde sendikalar, sınıfın sermaye uşakları tarafından yönlendirildiği kurumlar haline getirilmişlerdir. Birer burjuva kurum görünümünde olan sendikalarda, bürokratik çürüme ve anti-demokratik işleyiş, zorbalığa dayalı sermaye iktidarındaki yozlaşmadan bağımsızele alınamaz. Sistemin bir kurumu haline getirildiği ölçüde, sistemdeki her olumsuzluk bu kurumlarda da yansımasını bulmaktadır.

Sendikaların içinde bulunduğu durum ne kadar olumsuz olursa olsun, işçi sınıfı bu kurumlara sahip çıkmak zorundadır. Zira bu mevziler yıllarca süren mücadelelerle kazanılmış ve günümüze kadar taşınmıştır. Burjuvazi, içeriden ele geçirerek bu kurumları kendi saldırılarını hayata geçirmenin bir olanağına çevirebilmişse, bu, sınıfın kendi kurumlarına sahip çıkamamasından dolayıdır. Bürokratik çeteleşme cenderesini kırmanın tek yolu taban inisiyatifini devrimci tarzda harekete geçirebilmektir. İşyeri temsilciliğinin yetki ve inisiyatifini artıran, onun taban tarafından seçilmesini ve denetlenmesi uygulamasını gündeme getiren, bunu işçi kitlelerinin gündemine sokmayı başaran bir yöneliş, en önemli ve öncelikli halkalardan biri olarak görünmektedir. İşçilerin sendikalarda söz ve karar sahibi olmaları ve sendika bürokrasisi ile uğraşabilmenin yolu da buradan geçmektedir. Ayrıca bu yol, günümüz koşullarında en meşru yollardan biridir.

İşçi sınıfının genel olarak sendika ağalarından bir beklentisi kalmamıştır. Kimi zaman eylemlerde, en son olarak bölge toplantılarında, sınıfın ileri kesimleri ağaları yuhalamakta, hainliklerini yüzlerine karşı haykırmaktadırlar. Ama bu tepkiler bu çeteyi aşmak anlamına gelmiyor. Nispeten örgütlü olan Parsat Piston'da toplu işten atmalar karşısında yaşananlar, sendika bürokrasisinin sınıf üzerindeki denetim gücünü yeniden ortaya koymuştur. Bu olgular, işçi sınıfı içindeki burjuvazinin "truva atlarına" karşı bir tepkinin varlığını ortaya koymakta, ancak bu tepkinin örgütlenerek açığa çıkartılması gerektiğini de göstermektedir. Sınıfla ilgili her sorunda olduğu gibi bu sorunun aşılmasında da sınıfın öncü kesimine ve sınıf devrimcilerine önemli sorumluluklar düşmektedir.

Sınıf cephesinde katedeceğimiz mesafede bu alanda alınacak mesafe önemlidir. Sendikal örgütlenme ve sendika içi demokrasi uğruna verilen mücadele kendi başına bir amaç değildir. Ancak devrimci sınıf mücadelesini geliştirmek için, sürekli ve sistemli bir çalışma ve taban inisiyatifi çok önemlidir ve sendikal demokrasi talebi de bu bütünlük içinde ele alınmalıdır.

Hatice Yürekli yoldaşın anısına...

Zor dönemin bilinçli, inançlı ve soluklu devrimcileri...

H. Fırat

(14 Nisan 2002 tarihinde verilmiş bir konferansın kısaltılmış kayıtlarıdır...)

Burada Hatice yoldaşı salt bir Ölüm Orucu direnişçisi olarak ele almayacağım. Dahası bu yönünü öne de çıkarmayacağım; zira bu, onun tümüyle onur verici olan örgütlü devrimci yaşamının yalnızca özel bir evresini, asıl anlam taşıyan partili yaşam bütününden koparmak olur.

Elbette ki Hatice Yürekli yoldaş, tüm öteki siper yoldaşları gibi, bu uzun maratonu soluklu bir biçimde koşmuş ve alnının akıyla göğüslemesini bilmiş bir komünisttir ve bu çerçevede de söylenecekler olmalıdır, olacaktır. Fakat Hatice Yürekli'yi salt Ölüm Orucu direnişçisi kimliği ile ele almak, uzun yıllara yayılan partili devrimci yaşamını onun özel bir evresine indirgemek anlamına gelir.

Hatice Yürekli bir sıra neferi ruhuyla devrim uğruna ölmesini bildi; fakat biz partimizin açıklaması üzerinden de biliyoruz ki, o partimizde uzun yıllar önemli görev ve sorumluluklar üstlenmiş, partimizin kuruluş kongresine de ön hazırlık sürecinden itibaren katılmış ileri düzeyde bir komünist kadroydu. Önemli olan bu partili yaşamın tümünü anlamak, anlamlandırmak ve ondan öğrenmesini bilmektir.

Kesintisiz ve pürüzsüz bir partili devrimci yaşam

Hatice Yürekli saflarımıza '90'ların hemen başında, henüz oldukça genç bir insanken katılmış bir yoldaştır. Örgütlü devrimci yaşamı, tıpkı daha önce kaybettiğimiz yoldaşlar gibi, tümüyle saflarımızda başlamış, kesintisiz olarak sürmüş ve saflarımızda ölümsüzleşmiştir. Bu, örgütlü partili yaşam, profesyonel devrimci kimlik, partisi üyesi olmanın onurunu yükseklerde tutmak, bunun bir gereği olarak her alanda direnişçi kimliğin temsilcisi olmak vb. bakımlardan örnek ve pürüzsüz bir yaşamdır. Komünist bir partili devrimcinin yaşamında aslolan ve kalıcı olan da bu ayırdedici yönlerdir zaten.

Bu çerçevede tanıma dikkat ediniz; ben bir devrimcinin kişi ve insan olarak şu veya bu üstünlüğü ya da kusuru olarak koymuyorum meseleyi. Bu açıdan ele alındığında, istinasız her devrimcinin tartışılacak yönleri, sözü edilebilir kusurları ve eksiklikleri muhakkak ki vardır. Burada Hatice Yürekli'nin örnek ve pürüzsüz partili devrimci yaşamından sözederken kastettiğim bu değildir. Her partili yoldaş gibi elbette onun da çeşitli kusurları ve yetersizlikleri vardı. Fakat yaşamını devrim uğruna feda etmiş bir devrimci değerlendirilirken üzerinde durulması gereken, bu tali ve geçici yönler değil, devrimci yaşamın temelini oluşturan, belirleyici ve kalıcı nitelikte olan öğelerdir.

Partili bir devrimci olmanın temel önemde ölçütleri ve gerekleri vardır; bunlar bizde en başından itibaren net bir biçimde ortaya konulmuş ve son olarak partimizin kuruluş kongresinde temel önemde ölçütler olarak bir kez daha formüle edilmiştir. Bunlar komünist kadroda ideolojik kimlik, devrimci/direnişçi kimlik ve örgütlü kimlik olarak ortaya konulmuştur. Bunlardan

ikincisi, devrimci/direnişçi kimlik, partimizin kuruluş kongresinde ayrıca tanımlanmıştır. Hayatın her alanında sınıf devrimciliği üzerinden gösterilmesi gereken bu kimliğin, daha özel olarak da siyasal poliste, zindanda ve mahkemede parti üyesi olmanın onurunu yükseklerde tutan örnek bir direnişçi tutum ve pratik anlamına geldiğinin altı çizilmiştir.

Örnek partili devrimci yaşamın temel ölçütleri işte bunlardır ve buradan bakıldığında, Hatice Yürekli'nin yaşamı gerçekten pürüzsüz bir partili devrimci yaşam örneğidir.

Partili kadroları şahsında parti

Fakat burada temel önemde bir nokta var. Sözkonusu ölçütler partinindir; parti, saflarına kazandığı her devrimci militanı bu ölçütler temelinde eğitmeye ve şekillendirmeye, mücadelenin zorlu koşullarına ve zor sınavlarına hazırlamaya çalışır. Buradan bakıldığında, Hatice Yürekli'nin örnek devrimci yaşamından yansıyan, aynı zamanda partimizin üstünlükleridir. Partili bir kadronun üstün niteliklerini bu noktada partisinden ayırmak, ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu, daha önce kaybettiğimiz öteki iki yoldaşımız, Habip Gül ve Ümit Altıntaş üzerinden de ifade edilmişti. "Onlar partimizin özü ve özetidirler" tanımıyla ortaya konulmuştu bu.

Şimdi bu üç şehit yoldaşımızı birarada ele alıp, temel önemde bazı ortak özelliklerini birlikte sıralayalım: Üçü de örgütlü devrimci yaşama partimizde başlamış, bunu kesintisiz bir biçimde sürdürmüş, sonunda ölümü de partimizin onurlu birer üyesi olarak göğüslemişlerdir. Üçü de birçok kez işkenceden geçmiş ve her seferinde tam direniş göstermiş, mahkemelerde siyasal savunmalar yapmış ve zindanlarda direnişçi çizginin örnek temsilcileri olmuşlardır. Üçü de partinin düşünce yaşamına aktif bir biçimde katılmış, partinin yayın organlarına düzenli olarak katkılarda bulunmuşlardır. Üçü de partinin sıradan üyeleri değil, fakat üst düzey kadroları arasındadır; Habip ve Ümit MK üyesidirler, Hatice yoldaş ise uzun yıllardan beridir sürekli İK düzeyinde görevler üstlenmiştir. Ümit ve Hatice partimizin kurucu üyeleridir, Habip'i bundan alıkoyan ise zindanda bulunması olmuştur.

Bunlara başka özellikler de eklenebilir, fakat bir fikir vermesi bakımından bu kadarı yeterli. Ortaya çıkan sonuç, bu yoldaşların ortak kimliği üzerinden yansıyan bir kollektif niteliktir. Bu, partidir; partimizdir, TKİP'dir. TKİP, coşkulu yükseliş dönemlerinin değil, çifte yenilginin ağırlığı altında yaşanan zor bir dönemin partisi olarak şekillendi. Saflarında da bu dönemi kavrayan, ona bilinçli, inançlı, dirençli ve soluklu devrimciler olarak yanıt veren kadrolar yetiştirdi. Habip, Ümit ve Hatice yoldaşların devrimci yaşam çizgileri, temel önemde ortak özellikleri, bunun somut ve tartışılamaz göstergeleri olarak durmaktadır önümüzde.

Partimizin bu alandaki başarısını tam olarak değerlendirebilmek için, onun inşa edildiği özel tarihi dönemin özelliklerine bakmak durumundayız. Bunu yakın geçmişin yükseliş dönemleriyle, '60'lı ve '70'li yıllarla kıyaslama içinde yapmak, ayrıca açıklayıcı olacaktır. Bu ise bize, bu dönemde saflarımızda yetişmiş Habip, Ümit ve Hatice türünden yoldaşların değerini yerli yerine oturtma olanağı sağlayacaktır.

Yakın tarihimizin üç dönemi

Her dönemin devrimci kuşakları kendi dönemlerinin toplumsal-siyasal ortamı içerisinde şekillenirler. Her tarihi dönemde, ulusal ve uluslararası düzeyde, sınıflar mücadelesinin belirli bir durumu ve seyri, dönemin bu temel üzerinde kendini gösteren bir siyasal-moral atmosferi vardır. Dönemin devrimciler de, son tahlilde, bu atmosfer içerisinde şekillenirler. Bu, dönemin devrimci tipini belirlemekle kalmaz; döneme özgü devrimciliğin anlamı ve değeri de ancak bu temel üzerinde tam olarak kavranıp yerli yerine oturtulabilir.

Türkiye'nin yakın tarihine baktığımızda, sosyal mücadelelerdeki yükseliş açısından üç

önemli dönem olduğunu görüyoruz. (Karşı-devrimin belirlediği yenilgi dönemlerini dışında tutuyorum, zira bunlar genellikle yükseliş döneminin kitlesel çapta ürettiği devrimciyi yine kitlesel çapta tüketen dönemlerdir). Bunlardan ilk ikisi, '60'lı ve '70'li yılların yükselen halk hareketleriyle belirlenen dönemlerdir. Üçüncü dönem ise, kabaca 87'den başlayarak günümüze uzanan dönemdir. Bu son dönemin özelliği, Türkiye ve dünyada birbirini izleyen çifte yenilginin ağır yükünü taşıması; yanısıra, kendine özgü biçimde yaygın kitle eylemlerine sahne olsa da, mücadelenin bir türlü devrimci yükselişe dönüşebilen bir çıkış yapamamasıdır. Bu dönem herşeye rağmen bir sosyal hareketliliğe sahne olduğu için ilk iki döneme benzer, fakat bu haraketliliklerin devrimci akımları besleyen bir devrimci yükselişe dönüşememesiyle de onlardan ayrılır.

Uluslararası koşullar açısından da benzerlikler ve farklılıklar belirli sınırlar içinde bir paralellik gösterir. '60'lı ve '70'li yıllar dünyada, her ülkedeki mücadeleye büyük moral güç kaynağı oluşturan bir devrimci yükselişler dönemidir. '90'lı ve 2000'li yıllar dünyada yaygın sınıf ve kitle mücadelelerine sahne olsalar da, bu yılları belirleyen asıl yön devrimci yükseliş değil, fakat henüz '89 yıkılışı sonrasının yıkıcı havasından kurtulma, bu anlamıyla bir siyasal-moral toparlanma çabasıdır.

Türkiye'de '60'lı yıllar öncesine kadar oldukça zayıf bir sol hareket var, büyük ölçüde TKP'de temsil edilen. Bu zayıflık elbette bir rastlantı değil; zira ilerici, devrimci akımları üreten zemin olarak modern sosyal mücadele '60'lı yıllara kadar Türkiye'de henüz son derece cılız durumda. Cumhuriyetin ilk yıllarında, daha çok da İstanbul'da, işçiler belli bir hareketlilik gösteriyorlar. Toplumsal koşulların aşırı geriliği ve işçi sınıfını sayısal cılızlığı düşünülürse bu hareketlilik önemsiz de değil. Fakat kemalist iktidar, Kurtuluş savaşının içinden gelen, onun gücüne, prestijine ve imkanlarına sahip olan genç bir rejim olarak, bu hareketliliği çok çabuk bloke ediyor ve işçi hareketi üzerinde de uzun yıllar sürecek denetimini kuruyor.

İzleyen bir kaç onyıllık dönem, ki '60'lı yılların başını buluyor bu, sosyal mücadele açısından büyük ölçüde ölü bir dönemdir. Ne herhangi bir köylü hareketi, ne sözü edilebilir bir işçi mücadelesi, ne öteki katmanlarda herhangi bir hareketlilik vardır. Buna rağmen bir sol akım, onun taşıyıcısı olan bir parti iyi-kötü varsa ve kesintili biçimde de olsa yaşamını sürdürebiliyorsa, bu, ülkedeki sosyal mücadelenin verdiği güçten çok dünyadaki mücadelelerden alınan güç ve moral sayesindedir. Sovyetler Birliği'nin varlığı, öteki ülkelerdeki güçlü sınıf hareketleri ve hızla büyüyen komünist hareket, '30'lu yıllardaki ve emperyalist savaş dönemindeki anti-faşist halk hareketleri, savaşı izleyen büyük ulusal kurtuluş savaşları dalgası ve önemli güce sahip bir sosyalist kampın oluşumu, bunda denebilir ki belirleyici bir rol oynamıştır. Türkiye'nin solcusu, ilerici aydınları buradan beslenerek, siyasal ve moral güçlerini buradan alarak ayakta kalmaya, davayı Türkiye toprakları üzerinde de savunmaya çalışmışlardır. Bu çok kendine özgü, bir hayli farklı bir dönemdir.

Yükseliş dönemlerinde devrimcilik

Üzerinde asıl durulacak dönem, modern sosyal mücadelelerin, devrimci yükselişlerin ve karşı-devrimci bastırma ve ezme hareketlerinin yaşandığı '60'lar sonrası dönemdir. Türkiye'de kapitalist gelişmenin belli bir düzeye vardığı, modern sınıflaşmanın nispeten ileri bir noktaya ulaştığı, bu temel üzerinde sosyal çelişkilerin keskinleştiği ve sert sınıf mücadelelerine dönüştüğü bir tarihi dönemdir bu. Ve bu, tam da bu toplumsal-siyasal zemin üzerinde, Türkiye solu için de büyük bir uyanış ve kitleselleşme dönemidir. Umut ve iyimserlikle dolu, coşkulu bir mücadele dönemidir bu.

Aynı dönemde dünyada da büyük bir uyanış var, neredeyse tüm kıtalarda büyük mücadeleler var. Latin Amerika'da güçlü gerilla hareketleri, Çin'de Kültür Devrimi,

Vietnam'da görkemli bir kurtuluş mücadelesi, Asya'da ve Afrika'da emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı güçlü ulusal kurtuluş hareketleri, dünyanın her tarafında güçlü sosyal mücadeleler ve halk hareketleri var. '60'ların ikinci yarısında bazı Avrupa ülkelerinde bir tarafta işçi hareketleri, öte tarafta yaygın ve kitlesel gençlik hareketleri var. Büyük bir kadın hareketi var yine o dönemin dünyasında. ABD'de ırk ayrımına karşı siyahların güçlü bir hareketi var. Dünya ölçüsünde mücadelenin türkü söyler gibi yürütüldüğü umut dolu coşkulu bir dönemdir bu, özetle.

Aynı dönemde Türkiye'de de işçi ve köyle mücadeleleri, öğrenci hareketleri kendini gösteriyor. Beri yandan bir aydınlanma dönemi, bir sol aydın uyanışı var. Aydınların büyük bir kesimi soldan, sosyalizmden yana tavır koyuyorlar. Sosyalizm anlayışları tartışılabilir ama, sonuçta niyet ve duygu olarak emekçilerden yana, sosyalizmden yanalar. Gerici akımların etki alanı dışında kalan emekçi kitleler ve gençler, toplumsal gerçeklere gözlerini açtıkları andan itibaren sol düşüncelere kolayca bağlanabiliyorlar.

Bir sosyal uyanış dönemi, bir aydınlanma dönemidir bu. Sanatçılar, aydınlar büyük ölçüde soldan, emekten yana bir eğilim içindedirler. Türkiye'ye sosyalist düşünceler geliyor, marksist eserler çevriliyor, yoğun bir okuma-öğrenme dönemi, gerçekten bir sol aydınlanma dönemidir bu. Sol hareketin ideolojik ve kültürel açıdan en güçlü olduğu ve toplum çapında ciddiye alındığı bir dönem. Türkiye solunun ideolojik ve kültürel alanda da bir alternatif olarak toplumda önemli bir yer tuttuğu ve etkili olduğu bir dönemdir bu.

Ama öte yandan, devrimci bir partiden, harekete yön verecek ve onu devrimci bir stratejik çizgide ilerletecek öncü bir partiden de yoksunluk dönemidir bu. Devrimci bir partinin yokluğu koşullarında, şekilsiz bir sol harekettir sözkonusu olan. Uzun bir süre için TİP, ardından onunla çatışan MDD, gerçek bir partiden çok, değişik eğilimden grupları, grupçukları, çevreleri, kişileri toplayan şemsiye oluşumlardır. Dönemin sol programları düzeni aşan programlar değildir gerçekte. Ne amaç ve hedefleri, ne de çözüm yolları ve araçları yönünden devrimci bir nitelik taşımaktadırlar. Düzeni reforme etmeye dayalı bu programlar, bununla uyumlu bir biçimde, düzen kurumlarına dayalı çözümler peşindeydiler. Düzen ordusuna bel bağlayan darbeci çözüm arayışları ile düzen parlamentosuna bel bağlayan anayasacı çözüm arayışları, gerçekte burjuva sosyalizmi ortak paydasında birleşiyorlardı.

Bundan dolayıdır ki, egemen düşünce sistemi ve buna dayalı programlar üzerinden, biz bu dönemi burjuva sosyalizmi dönemi olarak tanımlıyoruz, sol hareketin tarihine ilişkin değerlendirmelerimizde. Ama yine de kendine göre bir temizliği, saflığı ve içtenliği olan bir dönemdir bu. Burjuva sosyalizmi nitelemesi burada bir suçlamadan çok dönemin nesnel bir değerlendirmesi olarak algılanmalıdır. O dönemin sol hareketinin kendi gelişmesi içerisinde ürettebildiği kimlik bu olabilmiştir. Hareket içinde orta sınıftan gelme aydınların, kendi sınıfsal konumlarının ufkunu aşamayan bir ideoloji ve politik tutumla belirlediği bir perspektif ve kimliktir bu. Ayrışmalar dönemin sonuna doğru yaşanıyor. Düzene, düzen kurumlarına karşı tavır ile devrimcilik ve kaba oportünist çizgideki ısrarlı tutumuyla reformizm, dönemin sonuna doğru giderek ayrışmaya başlıyor. Bu, bir yandan kitle hareketindeki gelişmenin ve radikalleşmenin, öte yandan dünya sol hareketindek iç çatışmaların ideolojik bir yansıması olarak ortaya çıkıyor.

Burada amacım bu dönemin bir sol hareket tablosunu sunmak değil elbette. Amacım, Türkiye'nin yakın tarihindeki iki önemli yükseliş dönemiyle kıyaslama içinde, '90'lı yılların devrimciliğinin zorlu koşulları hakkında bir fikir vermek ve bunu yoldaşlarımızın sergilediği örnek devrimci yaşamın anlamına bağlamaktır.

Bu dönemde, '60'lı yıllarda, sosyal mücadeleler içinde sosyalizmden ve emekten yana tavır almak, bu uğurda kendini ortaya koymak gerçekte çok zor değil. Mücadelenin

genel akışı ve etkisi altında neredeyse kendiliğinden yaşanan bir durum bu. Dönemin genel koşulları, bu koşullardan beslenen genel iyimserlik atmosferinde, bu heyecan ve mutluluk verici, düşünsel ve manevi olarak insanı zenginleştiren bir tutum ve tercih.

Bu dönemin sonunda ortaya çıkan devrimciler düzene karşıtı bir konuma kayıyorlar. Gerçi eskiyi tam olarak aşamadıkları gibi mücadelenin yolu ve yönteminde de yanlışa düşüyorlar, kitlelerden kopuyorlar. Ama kalıcı olan, geleceğe kalan yan bu değil. Bu kusur, çok geçmeden, '71'den yalnızca üç sene sonra aşılmıştır. Burada kalıcı olan, özgürlük ve bağımsızlık için, emeğin kurtuluşu ve sosyalizm için savaştığına inanan devrimcilerin ortaya çıkmaları, kurulu düzene kafa tutmaları ve gerektiğinde bu uğurda kendilerini feda etmeleridir. Kalıcı olan, geleceğe kalan budur. Bizim Denizler'e, Mahirler'e, Kaypakkaya'ya sahip çıkmamızın gerisinde de bu vardır. Mesele o gün onların hangi ideolojiyi savunduğu, hangi yolu doğru bulduğu değil, kime karşı ve kimden yana tavır aldığıdır. Onlar düzene karşı emekçilerin özgürlüğü, baskı ve sömürüden kurtuluşu için, ülkenin bağımsızlığı için, emeğin kurtuluşu ve sosyalizm için ortaya bir tavır koymuşlar, kendilerini böyle tanımlamışlar, bu uğurda fedakarca ve gözüpek bir biçimde kavgaya atılmışlardır. Önemli olan, kalıcı olan, bugüna kalan budur, bu devrimci tavır ve tutumdur.

Bu dönem, adları bugün hala canlı bir biçimde yaşayan, mücadelede sembolleşen yiğit devrimciler çıkardı. Bunlar sosyal mücadeleler içerisinde yetişmiş devrimcilerdi. Deniz Gezmiş bir öğrenci lideridir. Mahir Çayan bir öğrenci lideridir ve öğrenci hareketi içerisinde bir teorisyendir aynı zamanda. Kelimenin olumlu anlamıyla, o büyük hareketliliğin akıl hocalarından biridir. Deniz Gezmiş daha çok bir militandır, sokağa çıkıp, elini kaldırıp, arkasına kitleleri takandır. Mahir Çayan biraz daha geri planda duran, ama öğrenci hareketi içerisinde özel bir düşünsel yönlendirci gücü, ağırlığı olan bir genç liderdir. İbrahim Kaypakkaya, daha lise çağlarından itibaren o dönemin sosyal hareketliliği içerisinde yer alan genç bir devrimcidir. Bunlara kendi alanlarında birer gençlik lideri olan öteki birçok genç devrimciyi ekleyebilirsiniz.

Şunu vurgulamak istiyorum. Bu devrimciler yaygın ve çok yönlü kitle mücadeleleri içerisinde yetişiyorlar. Öğrenci hakları için sokaklara döküldükleri gibi, 6. Filoya karşı da alanlara çıkıyorlar. Kendi sorunları ile toplumun sorunları, kendi mücadeleleri ile emekçilerin mücadeleleri arasında dolaysız düşünsel ve pratik bağlar kuruyorlar. İbrahim Kaypakkaya gidip Trakya'daki köylü çalışmasına ve hareketlerine katılıyor. Diğerleri için de bu bir siyasal çalışma ve davranış biçimidir. Grevleri destekliyorlar, köylü hareketlerine katılıyorlar. 15-16 Haziran Direnişi gerçekleştiğinde, Dev-Gençliler bu büyük işçi başkaldırısına etkin biçimde katılıyorlar. Devrimciler sadece o dönemin sosyal hareketliliğinden moral ve güç almakla kalmıyorlar, bizzat bunun içinde yetişiyorlar, kimliklerini bunun içinde buluyorlar.

Bu yönüyle kolay ve verimli, eğitici ve geliştirici bir dönem bu. Güzel bir ortam, coşkulu bir ortam. Elbette o dönemin mücadeleleri de karşı-devrimin, devlet merkezli faşist baskı ve terörün hedefi oluyordu. Amerikan 6. Filosu'na karşı direnen göstericileri katleden dönemin şeriatçılarını bizzat devlet Komünizmle Mücadele Dernekleri üzerinden örgütlüyor, dönemin devrimcilerini ve sosyal mücadelelerini sakatlamak, boğmak için kullanıyordu. Türkeş'in faşist kampları o dönemde kuruldu. Faşist katliam çeteleri ilk olarak o dönem gençliğinin üzerine salındılar. Peşpeşe devrimciler katledilmeye başlandı. Devlet aygıtı kullanılarak sosyal mücadeleler üzerinde baskı ve terör estirildi. Ve bu terör dalgası sonuçta 12 Mart askeri faşist darbesine, balyoz harekatlarına, devrimcilere karşı vahşi bir sürek avına vardırıldı.

Benim "kolaylık"tan kastım elbette bu değil. Ben o dönemin dünya çapında ve Türkiye'de egemen genel iyimser

atmosferinden sözediyorum. Rüzgarın dünya çapında devrimden, kurtuluş mücadelelerinden ve sosyalizmden yana esmesin vurgulamak istiyorum. Rüzgarın dünya ölçüsünde kurulu düzene karşı devrimden yana estiği bir tarihi dönemde devrimci olmanın, devrim mücadelesine katılmanın, kendini bu uğurda ortaya koymanın özel güçlükler taşımadığını vurgulamak istiyorum.

Cumhuriyet Türkiye'si tarihinde eşi görülmemiş bir kitlesel hareketliliğe ve devrimci yükselişe sahne olan '70'li yıllar, '74-'80 dönemi, devrimci mücadeleye kitlesel ve coşkulu katılım bakımından hiçbir dönemle kıyaslanamaz ölçüde elverişli, aynı anlama gelmek üzere kolay yıllar. Devrimcilik neredeyse kendiliğinden bir olaydı bu yıllarda. Rüzgar kapılanı önüne katıp mücadele alanına sürüyor, devrimci mücadeleye kitlesel katılım yıldan yıla büyüdükçe büyüyordu. '60'lı yıllarda insanlar hiç değilse önce kitap-roman okuyorlar, önce bir şeyler öğreniyor ve düşünsel olarak irdeliyor, ardından giderek bir tercih yapıyorlardı. '70'lerde buna bile ihtiyaç kalmadı, pratiğin etkisi ve sürükleyiciliği altında kitlesel çapta bir katılım vardı devrimci mücadele saflarına. Çok güçlü bir sosyal uyanış, güçlü bir devrimci eylem dalgasıydı sözkonusu olan. Dönemin toplumsal uyanışını 12 Mart faşizmine tepki ve '71 direnişinin moral gücü ve etkisi tamamlıyordu. Dönemin uluslararası ortamının elverişliliği bütün bunaları ayrıca tamamlıyordu. Çin Hindi'nde ve Afrika'da ulusal kurtuluş mücadelelerinin emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı birbirini izleyen zaferleri dünya ölçüsünde devrimci bir rüzgar estiriyordu.

Bütün bunların birleşik etkisi altında Türkiye'de devrimcilik neredeyse kendiliğinden bir olaydı. Doğru dürüst bir ideolojik temeli olmayan, ilan edilmiş programları ve tanımlanmış açık bir stratejik çizgileri olmayan tek tek akımlar, buna rağmen yüzbinleri bulan insan kitlelerini etkiliyorlardı. Dev-Yol buna bir örnektir. TDKP ve Kurtuluş kendi çapında buna birer örnektirler. Bunlara yine son derece güçlü olan bazı reformist akımları ve bu arada Kürt akımlarını da ekleyiniz, bu dönemin muazzam sol kitle potansiyeli ve devrimclik iddiası taşıyan önemli kadro gücü konusunda yeterli bir fikir verecektir size. Sol gruplar birbirlerini şöyle ya da böyle niteleseler de, şu veya bu partinin (buna TKP, TSİP vb. akımlar da dahil) etkisi altındaki kitleler kendilerini sisteme karşı devrimin, sosyalizmin, bir başka toplumsal sistemin taraftarları olarak görüyorlardı. Buradan baktığınız zaman, muazzam bir kitlesel ve kadrosal güç vardı ortada.

Dolayısıyla devrimciliği seçmek herhangi güçlük taşımımak bir yana, kitlesel çapta bir eğilim olarak döneme damgasını vuruyordu. İnsanlar akşam yazıya, afişe çıktıkları ya da bir yerde nöbet tuttukları zaman, her an vurma ve vurulma durumlarıyla karşılaşacaklarını biliyorlardı ve bu hiçbir biçimde sorun değildi, kimsenin gözü bunları görmüyordu. Gündelik olarak 10-15 kişinin öldüğü dönemler yaşandı, ama bu ne kimsenin hızını kesiyor, ne devrimcik tercihini etkiliyordu. Döneklik, kaçaklık, mücadeleyi bırakmak, tam da bu devrimci yükselişi acımasızca ezmek için gündeme getirlen 12 Eylül faşist askeri darbesinin ardından yaşanan sorunlar oldu. Darbe öncesinde, dönemin yükselişi içerisinde ve bu yükseliş sürüyorken bunlar rastlanan türden olaylar değildi. Umut, güç ve moral veren görkemli bir yükseliş dönemiydi sözkonusu olan.

Dünyada da yükseliş yaşanıyordu, bunu daha önce de hatırlattım. Vietnam, Kamboçya, Laos zafer kazanmıştı. Portekiz sömürgelerde peşpeşe yeniliyordu. Başka ülkelerde sosyal mücadeleler vardı, sistem zorlanıyordu çeşitli bakımlardan. Dünyada da hava oldukça olumluydu ve iyimserlik doluydu. Dolayısıyla bu dönemde devrimcilik yapmak en olağan işlerden biriydi. Sosyal-kültürel ortamınız uygunsa, gericilik özel bir ideolojik-politik çabayla sizi kuşatmamışsa, doğal bir biçimde devrimci oluyordunuz. Şu veya bu kentte, yörede ve köyde insanları devrimci yapmak için çok özel bir örgütsel çaba da gerekmiyordu, devrimci bir

öğrencinin kendi yöresindeki birkaç haftalık tatilinin bile o yörenin gençlerini devrimci mücadeleye çekmeye yetebildiği bir dönemdi bu.

Ama bu dönem aynı zamanda sığ bir dönemdi de. Bilinç gerçekten son derece sınırlı ve köksüzdü. Bilinç çoğu durumda neredesye salt bir siyasal tercihten ibaretti, kafalarda çok az şey vardı. Bu açıdan bakıldığında '60'lı yıllara göre çok büyük bir gerileme vardı. '60'lı yıllar bir aydınlanma dönemiydi. '70'li yıllar ise tersinden, deyimi hoş görünüz ve doğru anlayınız, bir tür cahilleşme dönemiydi. Mücadeleye özellikle '76-77'den sonra katılanlar gerçekten okumaya pek az vakit buldular, buna gerek de görmediler. Kendi grup gazetelerini okumaklı sınırlı bir eğitimle mücadeleye kendini adayan bu insanlar gerçekte genellikle cahil kalıyorlardı. Bu bir bilinçsizlik durumuydu. Bilinç faktörünü burada politik bir tercih ve kuru bir inanç olarak değil de, bir dünya görüşünün ve onun değerler sisteminin edinilmesi ve içselleştirilmesi olarak anlamak gerekir. Buradan bakıldığında, devrimci bilinçte büyük bir gerileme, bir sığlaşma ve cahilleşme dönemidir bu aynı zamanda.

Bu kendini dönemin öncü olmak iddiasındaki akımları üzerinden de, onların sözde önderlik kadroları üzerinden de bütün açıklığı ile ortaya koyuyordu. Bu bakımından da '70'li yıllar '60'lı yılların çok gerisindedir. '60'li yıllarda öncülük iddiası taşıyanlar hiç değilse bunu ortaya bir teorik çerçeve ve stratejik çizgi koyarak yapıyorlardı. Buna ilişkin güçlü tartışmalar yürütülüyor, stretejiler tartışılıyordu. '70'li yıllarda bu çapta bir önderlik de ortaya çıkmadı. TDKP'nin bugünden baktığımızda çok ilkel görünen görüşleri o dönem ortalığı sarsabiliyordu. TDKP '90'lı yıllarda o dönemin programını yeniden yayınlayacak gücü bulamadı kendisinde. Oysa zamanında, '70'li yıllarda bu program öteki bazı akımlar için önemli bir sıkıntı kaynağıydı. Bu, dönemin ideolojik düzeyi konusunda bir fikir verebilir. Bir başka çarpıcı örnek; '60'lı yıllarda genç bir devrimcinin, İbrahim Kaypakkaya'nın (öldüğünde henüz yalnızca 23 yaşındaydı) ortaya koyduğu düşüncelere '70'li yıllarda TİKKO'cu akımlar neredeyse hiçbir şey ekleyemediler. Hala da Kaypakkaya'nın deneyim ve birikim bakımından en genç olduğu bir dönemde yazdıklarıyla idare ediyorlar. Bunlar salt dogmatizmin değil, bunu da koşullayan bir etken olarak, ideolojik düzeyin ne kadar geri olduğunun bir göstergesi sayılmalıdır.

Ama binlerce, onbinlerce devrimcinin mücadeleye coşkuyla, gözünü kırpmadan atılmasına hiç de engel değildi bu zaafiyetler. Devrimcilik kitlesel çapta bir eğilimdi bu dönem. Pratiğin önplanda olduğu ve herşeyi belirlediği coşkulu bir mücadele dönemiydi bu. Özetle devrimcilik bu dönemde zor bir tercih değil, tersine her açıdan kolay, neredeyse kendiliğinden kitlesel bir eğilimdi.

'90'lı yıllarda ve bugün bilinçli, inançlı ve soluklu devrimciliğin ne anlama geldiğini ve ne ifade ettiğini doğru anlamak ve yerli yerine oturtabilmek için, bütün bunları gözününde bulundurmak gerekir.

Herşeye rağmen iyimserliğin korunduğu bir ara dönem

Yeni döneme, '87 sonrası dönem geliyoruz. Neden '87 sonrası? Çünkü 12 Eylül döneminin ardından, işçi ve öğrenci hareketinde ilk önemli eylemli kıpırdanışların ortaya çıktığı bir tarihi işaretliyor 1987 yılı. Bu aynı '87 yılı aynı zamanda EKİM'in siyasal mücadele sahnesine çıktığı tarihi de işaretliyor. Bu bir rastlantı gibi görünse de, daha derinden bakıldığında, gerçekte hiç de öyle değil. Burada bir rastlantıdan çok anlamlı bir çakışma, mantıksal bir paralellik var. Yeni bir dönem başında, geçmiş dönem, yenilgi dönemi üzerinden yaşanan bir iç hesaplaşma, ayrışma ve yeniden saflaşma sözkonusu burada.

Yenilgi döneminin muhasebesi, bu denli ağır ve kolay bir yenilgiye yolaçan ideolojik-politik ve örgütsel zaafların değerlendirilmesi, tam da bu yeni dönemin başında, temel önemde bir ihtiyaçtı. Buna yaklaşım ise ilkesel önemde bir ayrım noktası... Yeni bir

dönem başlamaktaydı. Bu yeni döneme geçmiş dönemin sorumluluğunu taşıyanlar kaldıkları yerden mi katılacaklardı, yoksa geçmiş dönemin devrimci eleştirel bir değerlendirilmesi temelinde kendilerini devrimci temeller üzerinde yenilemiş olarak mı?

Bu, dönemin iç ayrışmasını ve saflaşmasını belirleyen, oportünizm ile ciddi ve sorumlu devrimciliği ayrıştıran temel önemde bir ayrım noktasıydı. Biz bu ayrışmada ikinci tutumu temsil ediyorduk ve bunun ürünü olan bir iç mücadelenin sonunda ortaya çıktık. Dolayısıyla, bugün TKİP'de temsil edilen ve somutlanan komünist hareketin ortaya çıkışı ile kitle hareketindeki yeni bir canlanmanın üstüste düşmesi, birbirinden bağımsız bu iki gelişmenin aynı dönem içinde paralel yaşanması, bir rastlantı olmak bir yana anlamlı ve mantıksal bir örtüşmeydi.

'87 yılı, bir yenilgi sonrası dönemin başlangıcını işaretliyordu. 12 Eylül yenilgisi son derece ağır bir tahribat yaratmıştı. Örgütsel yapılar çökmüş ve hemen tümden dağılmıştı. Fakat yenilginin asıl tahrip edici sonuçları, kendini ideolojik-politik alanda göstermekteydi. Devrimden ve örgütten kaçışın kitlesel boyutlarda yaşandığı bu ağır tasfiye süreci, asıl yıkıcı sonuçlarını ideolojik-politik düzeyde de üretmişti. Ortak paydası liberalizm, devrimden ve örgütten kaçış olan güçlü bir tasfiyeci akım çıkarmıştı ortaya.

Tüm bunlara, yenilginin tüm bu ağır yüküne ve tahribatına rağmen, gene de '87 sonrası, hayli iyimser bir havanın egemen olduğu bir dönemin başlangıcıydı. Zira bu bir silkinme, yeniden toparlanma dönemiydi. Bu doğrultudaki çabalar doğal olarak bir umut ve iyimserlik havası oluşturuyordu. Kitle hareketi cephesindeki gelişmeler ise buna uygun bir dış atmosfer oluşturuyordu. İşçi hareketinde, öğrenci hareketinde bir ilk canlanmanın heyecan verici örnekleri, Kürdistan'da ise bir uyanış vardı, tam bu sıralar. Toparlanmayı kolaylaştıran ve hızlandıran da bir bakıma bu koşullardı. Öte yandan, yaygın biçimde 12 Mart'tan çıkışın anılarıyla bakmanın da getirdiği bir iyimserlikti bu aynı zamanda. Hareket 12 Mart'ta da ağır bir biçimde ezilmişti, fakat bu dönemden çıkışın hemen ardından, '60'lardakini de aşan yeni bir devrimci yükseliş yaşanmıştı. Bunun yeniden yaşanacağı beklentisinin güçlü olduğu, bundan da kaynaklanan bir iyimserliğin hakim olduğu bir dönemdi.

Ama bu iyimserliğin üzerine '89 çöküşünün yarattığı büyük uluslararası sarsıntı bindi. Ekim Devrimi'yle başlayan sürecin artık biçimsel kalıntı ve simgeler düzeyinde de terkedildiği bir gelişmeydi sözkonusu olan. Bu dünya ölçüsünde büyük bir gericilik dalgasının önünün açtı. Sosyalizmin bittiği, kapitalizmin ebedi ve olanaklı tek toplumsal sistem olduğunun kanıtlandığı, dolayısıyla "tarihin sonu"nun geldiği üzerine teorilerin bir ideolojik saldırı, bir gericilik dalgası halinde ortalığı kapladığı bir dönemdi bu.

Bu gericilk dalgasının en hararetli evresinde Türkiye'nin devrimcileri yine de iyimser ruh hallerini koruyorlardı, zira kendi topraklarında farklı bir hava vardı. İşçi hareketi giderek büyüyordu, '87'deki ilk kıpırdanışlar '89'da büyük bir bahar dalgasına dönüşmüştü. Türkiye tarihinin en geniş katılımlı işçi hareketleri gerçekleşiyordu. Henüz geri, barışçıl biçimler içinde de olsa, sözkonusu olan güçlü bir işçi hareketi dalgasıydı. Yasakların fiilen çiğnenmesine dayanan, kendi meşruiyetini eylemliliği ile yaratan bir hareketlilikti bu. Kürdistan'da da toplumun havasını gitgide daha çok etkileyen bir mücadele vardı ve güçlü bir biçimde gelişiyordu. Kürt hareketi '90'ların başında Serhildan denilen kitle eylemlerini ortaya çıkarmış, o güne kadar gerilla hareketi olarak gelişen mücadele artık politik kitle hareketiyle birleşmişti. Yine '90'ların başında Türkiye'de beklenmedik bir sosyal dinamik, kamu çalışanları hareketi gündeme girmişti, eylem ve örgütlenme alanında hızla mesafa katediyordu. Ve nihayet, '87'de başlayan işçi hareketinin doruk noktası olarak Zonguldak madenci fırtınası patlak vermişti. Haftalar boyu süren

ve kenti sürekli bir eylem alanına çeviren madenci direnişi tüm Türkiye'nin ilgi odağı haline gelmişti ve sınıf hareketinin yeni düzeyine bir gösterge olarak algılanıyordu.

'87-91 başını kapsayan bu çok yönlü kitle hareketliliği, Türkiye sol hareketini dünyada yaşanan sarsıntının yıkıcı etkisinden bir süre için koruyan özel ortamı oluşturuyordu. Yine de bu dönemde dünyadaki gelişmelerden anında ve yıkıcı bir biçimde etkilenen bir kesim vardı. Bunlar solcu aydınlar ve revizyonist akıma mensup sol partilerin kadrolarıydı. Sosyal mücadeleden uzak, dünyadaki sarsıntının düşünsel ve moral etkilerine ise son derece açık bu kesimler düşünsel, moral ve siyasal iddialarını hızla bir yana bırakarak düzenle bütünleşme yolunu tuttular. Uzun onyıllar boyunca kendilerini revizyonist çizgideki yozlaşmış Sovyet sistemine endekslemiş, ideolojik ve moral gıdalarını ülke toprağından çok buradan almış bu çevrelerin gelişmeler karşısında ayakta kalması zaten beklenemezdi. Ama varlığını herşeye rağmen kendi ülkesindeki sosyal mücadeleye borçlu olan, moral gücünü de buradan alan örgüt ve çevreler, içerdeki sosyal hareketlilik sayesinde ve bu gelişme seyrini koruduğu sürece, dünyadaki sarsıntının etkilerine bir süre için dayanmayı başardılar.

'91'deki kırılma ve yeni tasfiyeci dalga

Ama sonuçta '91 başında bu dalga kırıldı ve yerini kitle hareketinde hızlı bir gerileme ve zayıflamaya bıraktı. '91 Körfez savaşı burada bir dönüm noktası oldu. Savaş gerekçe gösterilerek işçi hareketi dalgası kırıldı ve o güne kadarki sınıf hareketliliğinin ortaya çıkardığı öncü işçi kuşağı toplu tensikatlar yoluyla tasfiye edildi. İşçi hareketi bu saldırı karşısında geri çekildi ve benzer çıkışı o günden bugüne bir daha yaşayamadı. Sınıf eylemlilikleri elbette şu veya bu biçimde hep süregeldi; ama '87'de başlayan, '89'da Bahar eylemleri dalgasına dönüşen ve Zonguldak madenci eylemiyle doruğuna ulaşan gelişme temposu ve düzeyi o günden bugüne bir daha yakalanamadı. Öğrenci hareketi de zamanla daraldı, kısırlaştı ve giderek uzun yıllar için marjinal bir görünüm kazandı. Denebilir ki bir tek kamu çalışanları hareketi herşeye rağmen şu son yıllara kadar canlılığını korumayı başardı. Fakat o da genel atmosferi köklü biçimde etkileyecek güçte değildi ve zaten zaman içerisinde o da reformist sendika bürokratları sayesinde dinamizmini kaybetti

Esası itibarıyla hala da böyle bir dönemin içindeyiz. Arada daha çok da İstanbul'da geçici ve kısmi bir semt hareketliliği, bunun sarsıcı bir örneği olarak Gazi Direnişi ve ertesi yıl onu izleyen başarılı '96 Ölüm Orucu Direnişi var. Bu dönemde geleneksel küçük-burjuva sol grupların semtler üzerinden sınırlı bir kitle desteği kazanması ve bunun etkisiyle abartılı bir moral bulması var. Ama bu aldatıcı bir durumdu, böyle olduğu çok geçmeden herkes tarafından anlaşıldı. Bunu saklı tutarak, sınıf ve kitle hareketinin genel gidişi üzerinden bakarsanız, '91'deki kırılmayla birlikte harekete egemen çizgi, kendini bir türlü aşamayarak döne döne tekrarlamaktan ibaret kaldı.

Dünyadaki yenilginin etkileri, Türkiye'deki sosyal hareketliliğin zayıflamasıyla birlikte, kendini nihayet ve son derece yıkıcı bir biçimde göstermeye başladı. Zamanında "solda tasfiyeciliğin yeni dönemi" olarak tanımladığımız ikinci tasfiyeci dalga böylece başlamış oldu. Umutlar yeniden ve bir kez daha yıkıcı bir biçimde kırıldı. '87 toparlanması döneminde mücadeleye katılan ve 12 Eylül öncesi dönemden kalan birçok insan hızla safları terketmeye başladı. Bu büyük bir dökülme, mücadeleden kaçış ya da daha geri, giderek düzen içi mevzilere çekilme dönemidir. Devrimci örgüt, devrimci siyasal mücadele anlayışı hızlı bir erozyona uğradı, devrimciliğin gerektirdiği fedakarlıklara katlanma ve bedelleri ödeme birçok kişi ve çevre için giderek anlamını kaybetti.

Bunu kişilerden ve çevrelerden öteye, iyi-kötü bir geçmişi olan grup ve partilerin akibeti üzerinden örneklemek mümkün.

Gelişmelerin etkisi altından TDKP, siyasal yaşamını devrimci bir çizgide ve bir yeraltı örgütü olarak sürdürecek gücü bulamadı kendinde, legale çıkarak reformist bir çizgi üzerinde EMEP'leşti. Böylece barışçıl, yumuşak, korunaklı bir alana, düzenin icazet alanına geçilmiş oldu. Dev-Yol bir akım olarak zaten 12 Eylül süreci içinde, yani daha ilk yenilgi döneminde yozlaşmış ve liberalleşmişti. Onu bu yeni tasfiyeci evrede benzer bir çizgi üzerinde Kurtuluş, TKEP vb. akımlar izledi. '87 sonrasında bir süre için korunan devrimci söylemler bu akımlarca hızla terkedildi, devrimci örgüt ve parti fikri ve pratiği tümden bir yana bırakıldı. Sonu ÖDP'de Dev-Yol ve TKP artıklarıyla buluşma olan bir liberal tasfiye süreci içine girildi. Bazı parti ve gruplar ise bu dönemde neredeyse tümden tasfiye oldular. TKP-İşçinin Sesi ve TKP-B bunun örnekleri oldular. PKK'nın kendisine bugünkü akibeti hazırlayan "siyasal çözüm" çizgisine kayması yine bu döneme rastlar ve genel çizgilerini verdiğim gelişmelerle sıkı sıkıya bağlantılı bir değişimdir bu. Herşeye rağmen devrimci hattını korumaya çalışan diğer bazı grupların da aynı tasfiyeci dalganın etkisi altında hangi savrulmaları yaşadığını da biliyoruz, bunlar zamanında basınımızda irdelenip tartışıldı.

Bu denli yıkıcı bir tasfiye dönemiydi sözkonusu olan.

Böyle üstten baktığınızda, ilk dönemin iyimser devrimciliği ile son dönemin ('91 kırılmasını izleyen dönemin) tasfiyeciliğinin temelinde, ülkedeki sosyal olayların akışının olduğunu görürsünüz. 12 Eylül'deki büyük tasfiyeci yıkımın ardından '87 sonrası bir umut, bir toparlanma, bir iyimserlik dönemiydi. Ama bu ömürsüz olmaya mahkumdu; zira geçmişi anlamaya, onunla köklü bir hesaplaşmaya, bu temelde çok yönlü bir yenilenmeye, böylece çok geçmeden kendini gösterecek yeni güçlükleri göğüslemeye dayalı değildi. Sözkonusu olan kalınan yerden eski kafayla ve eski biçimiyle devam etmeye kalkmaktı. Bunun bir yere götürmeyeceğini, ya da ancak yeni tasfiyeci bozulma ve yıkımlara götüreceğini biz daha en baştan söyledik ve çok geçmeden olaylar tarafından doğrulandık.

Zor bir dönemin devrimcileri

Ama biz, işte tam da böyle bir dönemde, tutarlı ideolojik ve örgütsel temeller üzerinde yeni bir hareketi inşa etmeyi ve onu partileşme düzeyine çıkarmayı başardık. TKİP bugün gözler önündedir ve yeni dönemde ortaya çıkıp da bunu başarabilen tek siyasal hareket olmanın onuruyla durmaktadır dostun-düşmanın karşısında. TKİP'yi ortaya çıkaran dinamiklere bakıldığında, bu rastlantı olmadığı gibi şaşırtıcı da değildir. Ama burada konumuz bu değildir. Burada konumuz, üç şehit yoldaşımızın siyasal yaşam çizgisidir. Fakat bu yaşamı partimizin gelişme çizgisinden ayırmak olanaksız olduğuna göre, onlar üzerinden elbette gerisin geri partimizin kendisidir.

Son derece dikkate değer bir olgu üzerinden sözü yoldaşlarımıza bağlayabiliriz. Tam da sınıf hareketindeki kırılmanın ve onu izleyen yeni tasfiyeciliğin yaşandığı evre, her üç yoldaşımızın da örgütlü militanlar olarak saflarımızdaki yerlerini aldıkları evredir. Habip Gül '87'den beri, yani hareketin başlangıcından itibaren saflarımızdadır. Fakat '90'ların başındaki ilk tutuklanmasına kadar, örgütün çeperinde sempatizan bir fabrika işçisidir. Kendini bulması ilk zindan yaşamı ile başlamıştır ve bu da sözünü ettiğim yeni tasfiyeci dalgaya denk gelmektedir. Ümit ile Hatice yoldaşın örgütlü yaşama geçişleri de tamı tamına bu döneme denk geliyor.

Dikkate değer olgu da işte buradadır. Yeni bir tasfiyeci dalganın yaşandığı bu dönemde, sonradan örnek devrimci yaşamlarıyla tanıyacağımız genç devrimciler hareketimizin saflarında örgütlü yaşama başlıyorlar. Yani dünyada gerici rüzgarların estirildiği ve Türkiye'de sosyal mücadelenin gerilediği, bu ikisinin birleşik etkisi altında solda yeni bir tasfiyeci cereyanın yaşandığı bir evrede, devrimci mücadeleyi seçen ve bunun gerektirdiği davranış çizgisini her alanda gösteren bir devrimcilik örneğiyle karşı karşıyayız. Böyle bir dönemde devrimcilik sağlam bir bilinç, sarsılmaz bir

inanç ve mücadeleye soluklu bir bakış gerektirmektedir. Bu üç yoldaşımızı kesen ortak özellikler de zaten bunlardır ve biz zor bir dönemde, yeni bir hareketi tam da bu türden devrimcilerin omuzları üzerinden, onların açık bir bilince ve sağlam bir inanca dayalı emekleri sayesinde inşa etmeyi başarabildik.

Saflarında yetiştikleri partinin bayrağına leke sürmeyen devrimciler

Biz burada, '90'ların başında, yani bir çifte yenilgi sonrası dönemde, bir yıkım ve umutsuzluk, devrimden ve örgütten kitlesel kaçış döneminde, 20 yıllık örgütlerin tasfiye olduğu, düzene kitlesel kaçışların yaşandığı, deneyimli devrimcilerin safları terkettiği bir dönemde, gencecik insanların devrimcilik için ortaya çıkmalarını, devrimci bir hareketten yana saf tutarak örgütlenmelerini ve bu zor tarihi dönemde büyük zorluklar yaşatan, dolayısıyla büyük fedakarlıklar gerektiren bir mücadelenin yükünü omuzlamalarını konuşuyoruz.

Kişisel karakterleri, bireysel zaafları ya da üstünlükleri yönünden değil temel devrimci ölçütler üzerinden baktığımızda, partili yaşam çizgileri benzer özellikler gösteriyor bu üç yoldaşın. Sosyal kökenleri, geldikleri sosyal ve kültürel ortam farklı, başlangıçtaki gelişim seyirleri farklı, ama örgütlü yaşam içinde kendilerini bulmalarıyla birlikte temel özellikleri yönünden birbirlerine benzediklerini görüyoruz.

Üçü de henüz genç yaşlarda ve zor bir dönemde saflarımıza katılıyorlar. Ortada devrimci bir yükseliş ortamının güç ve moral kaynağı olacak olanakları bir yana, az-çok politikleşme vaadeden bir kitle hareketi bile yok. Gelişmelerin seyri, örneğin '70'lerdeki gibi yakın devrim hayalleri değil, fakat mücadelenin gitgide zorlaşan koşullarını açığa çıkarıyor. Bu ortamda devrimi ve bunun gereği olarak da örgütlü devrimci yaşamı seçmek, belli ki zorlu, soluklu, uzun süreli bir mücadeleyi seçmektir. Baskı ve terörün, işkence ve toplu tutuklamaların, sokakta infaz ve kayıpların, özetle her biçimiyle kirli savaşın yoğunlaştığı o yıllarda mücadeleyi seçmek, bunun sonuçlarını da göze almak, bu doğrultuda seçim yapmaktı.

Yoldaşlarımızın toplam örgütsel yaşam çizgileri bu seçimi tümüyle bilinçli olarak yaptıklarını açıklıkla ortaya koyuyur. Düşünsel sorunlarda son derece aktif ve üretken olan bu yoldaşlar neyi seçtiklerinin tümüyle bilincindeydiler ve bilinçleri onlar için gerçek bir güç kaynağı idi. Bu son nokta özellikle önemlidir. Zira dönemin ve bir bütün olarak devrimci mücadeleyi seçmenin ne anlama geldiğinin daha derinden bilincine vardıkları ölçüde, bazı soysuz ve karaktersiz kimselerin bunu kaçışa dönüştürmelerine de tanık olduk biz bu aynı dönem içinde.

İşte şehit yoldaşlarımız böyle bir dönemin devrimcileridir. Zor dönemde devrimden ve sosyalizmden yana tercih yapmış bilinçli ve inançlı devrimcilerdir onlar. Bu bilinçle örgütlü mücadeleyi seçmişlerdir ve her üç yoldaşımızın da o andan itibaren kesintisiz olarak süren bir örgütlü yaşam çizgileri vardır.

Her üçü için de bu kelimenin tam anlamıyla bir profesyonel devrimcinin yaşamıdır.

Habip hapisten kaçmış, Adana çalışmasına verilmiş, burada yeniden tutuklanmıştır. Malatya cezaevinde yatmış, çıktıktan sonra geçip İstanbul'da çalışmıştır. Tekrar tutuklanmış, direnmiş, hapis yatmış, çıkar çıkmaz bu kez geçmiş Ankara'da çalışmıştır. Burada yeniden tutuklanmış, poliste direnmiş, mahkemede siyasal savunmalar yapmış ve katledildiği Ulucanlar'da zindan direnişinin örnek temsilcisi olarak sivrilmiştir. Soluk soluğa süren kesintisiz ve örnek bir profesyonel devrimcinin örgütlü yaşamıdır bu. Bütün bu yaşamı boyunca kendini eğitmek, ideolojik ve kültürel düzeyini yükseltmek için sürekli çaba harcamış, partinin düşünce yaşamına aktif biçimde katılmış, partinin yayınlarına düzenli olarak katkılarda bulunmuştur. Ve temel önemde bir nokta, dört çocuk babası bu yoldaş işçi kökenlidir, kelimenin tam anlamıyla bir proleterdir; hareketin saflarına

katıldığında Nevzat Çiftçi adını taşıyan bir çelik işçisidir. Başlangıç döneminin bu sıradan çelik işçisi, zorlu mücadelenin ateşi ve sınamaları içinde, zaman içinde dost-düşmanın tanıdığı isimle TKİP Merkez Komitesi üyesi Habip Gül olmayı başarmıştır.

Aynı çizgiyi Ümit yoldaş üzerinden görüyoruz. Daha üniversite öğrencisiyken örgütlü çalışmaya profesyonel devrimci bir bilinç ve ruhla katılmış, gençlik çalışması dışında birçok pratik görev üstlenmiştir. Ardından tümüyle profesyonel örgüt yaşamına geçmiş, legal ve illegal çalışmanın birçok alanında örgütsel görevler üstlenmiştir. Öğrencilik yıllarından başlayarak birçok kez tutuklanmış, ilk yakalanmasından itibaren poliste hep direnişçi bir çizginin temsilcisi olmuştur. Partide her düzeyde ve parti yaşamının her alanında görevler üstlenen bu yoldaş, partinin düşünce yaşamına da en etkin biçimde katılan yoldaşlardan biri olmuştur.

Hatice'nin örgütlü yaşamı da benzer çizgidedir; kesintisiz, pürüzsüz ve soluk soluğa bir profesyonel devrimcinin yaşamıdır bu. Örgütlü çalışmaya profesyonel bir kadro olarak İzmir'de başlamış, ardından İstanbul'a geçmiş, '95 baharındaki bir operasyonda (aynı evden yoldaşı Habip Gül ile birlikte) yakalanmış, poliste direnmiş, hapisten çıktıktan sonra İstanbul'da gerektiğinde bizzat işçi olarak işçi çalışması yürütmüş, sonra Güney çalışmasının başına geçmiştir. Parti kongresine güneyden delege olarak katılmış ve kongre sonrasında bu kez Ankara'da çalışmaya başlamıştır. Burada yeniden tutuklanmış, yine direnmiş, yargılandığı davalarda (TKİP ve Ulucanlar katliamı davaları) yine siyasal savunmalar yapmış ve bu onurlu yaşamı Ölüm Orucu direnişçisi olarak, parti üyesi olmanın onurunu yükseklerde tutarak noktalamıştır. Habip katledilmesinden hemen önce partiye gönderdiği mektupta *"Biz hazırız, partimizin bayrağına leke sürmeyeceğiz!.."* demişti. Hatice Yürekli ise ailesine yazdığı 12 Kasım '00 tarihli veda mektubunda *"... siyasi kimliğimizi, devrimci kişiliğimizi ve insan onurumuzu teslim almaya dönük bu kapsamlı saldırıya karşı, ölümüne bir direnişi başlatmış bulunuyoruz"*, diyor ve bunun, "*yaşamı köleleştirilmiş milyonlarca işçi ve emekçinin haklı davasını savunmak"* anlamına geldiğini söylüyordu. Ne dediğinin ve ne yaptığının tümüyle bilincinde olarak o, dediğini yaptı. Kendisini ölümüne yakın ziyaret eden bir yoldaşının kolunu güçsüz eliyle sıkarak, "merak etmeyin!" demişti. Bu mesaj partiyeydi ve anlamı açıktı. Habip'in son mesajı ile aynı anlama geliyordu bu: *"Ben hazırım, partimin bayrağına leke sürmeyeceğim!.."*

Burada, her üç yoldaşın siyasal yaşamı üzerinden, partili kimliğin ortak paydasını oluşturan temel özellikleri görmekteyiz. Üçü de partinin ideolojik çizgisini özümsemiş, örgütlü yaşamın ve direnişçi kimliğin hakkını veren örnek profesyonel devrimcilerdir. Zaten bunun ileri ve örnek temsilcileri olmasalardı, partinin ileri düzeylerde görevler üstlenen kadroları olmayı başaramazlardı.

Burada sağlam bilince dayalı bir devrimci kimlik, buna dayalı bir siyasal ve örgütsel tutum, bunun ifadesi bir siyasal yaşam çizgisi var. Bu yoldaşların devrimci olarak yetiştikleri özel tarihi ortamı gözönünde bulundurmazsak eğer, bu kimliği ve tutumu, bunun somutlandığı siyasal yaşam çizgisini de tam olarak kavrayamaz, yerli yerine oturtamayız. Tanımlanan dönem içinde böyle devrimcilerin yetişmesi kolay değildir herhalde. Ama bu başarılmıştır, böyle bir dönemde böyle devrimciler yetişmiştir. Devrimci kadroyu partisinden ayırmak olanaklı olamadığına göre, elbette bu başarının onuru da partimize aittir. Partimiz bu yoldaşları genç devrimciler olarak kazandı ve dönemin mücadelesi içinde teorik ve pratik açıdan eğitti, sonuçta kendilerini mücadelenin gereklerine ileri düzeyde uyarlayabilen devrimciler düzeyine çıkardı. İşte devrimci kimlik kartları ortada. Örgütlü yaşamdaki kesintisiz kimlik ortada, siyasi polisteki direnişçi kimlik ortada, zindanlarda ve düzen mahkemeleri önündeki devrimci kimlik ortada.

Bunca anlatımın ardından yanıtlarını açıkta bırakacağım birkaç sıradan soru: Bu

özelliklerden birinden birini değil ama istinasız tümünü bir arada taşıyan devrimcilerin yetişmesine tanımlanan dönem ne denli elverişlidir acaba? Bu ülkede ve bu özel tarihi evrede, devrimci kimliği tanımlanan bütünsellik içinde temsil eden devrimcilerin yetişebilmesi ne kadar kolaydır acaba?

Kendilerini partileriyle özdeşleştirmiş devrimciler

Habip Gül ezilen sınıftan, ezilen ulustan ve ezilen mezhepten geliyor. Çok yönlü bir ezilmişlikten geliyor, ama bunu komünist sınıf bilinciyle anlamlandırıyor. Ezilmişlik onu devrimciliğe itiyor, ama o devrimciliğini bilimsel bir bilinçle tamamlıyor. İlk tutukluluğu olan Buca'dan gönderdiği ilk mektuplarında henüz yazılı Türkçe'yi kullanamayan bir insan iken, cezaevinden parti yayınlarında düzenli olarak kullanılabilen yazılar kaleme alabilen bir devrimci olarak çıkması, bilincini emekle, sistematik bir çabayla geliştirmesine bir gösterge. Başlangıçta henüz nokta ve virgül kullanmasını bile bilmeyen bir sıradan işçinin gelişme seyri içinde ulaştığı bilinç ve devrimcilik düzeyi ortada. Habip Gül'ün devrimci yaşam çizgisi ve düzeyi ortada.

Ümit yoldaş az-çok iyi halli bir küçük-burjuva yaşam içerisinden geliyor. Babası bir astsubay, yani ordunun ayrıcalıklarından yararlanabilen bir aileye mensup. Bu yaşam içinde yetişmiş bir genç insanın devrimcilik tercihi, tümüyle bir bilince dayalıdır, bunun ötesinde herhangi bir özel sosyal-kültürel neden yok. Kendi anlatımına göre küçük yaştayken, okumaya çok meraklı bir insan olarak, bir ansiklopediden okuduğu komünizm maddesinden etkileniyor ve bu onun devrimi ve devrimci yaşamı seçişinin başlangıç noktasını oluşturuyor. Bir ansiklopediden komünizmin eşitliğe dayalı bir toplumsal düzen ve bunu hedefleyen bir dünya görüşü olduğunu öğreniyor, bundan etkilenerek devrimciliğe yöneliyor. Ne ezilen ulusa ya da mezhebe, ne de ezilen sınıfa mensup. Bilinciyle seçmiştir devrimciliği. Ama o bilinci emekçi sınıflardan yana kullanarak devrimcileşmeye çalışmıştır. Ve siyasal yaşam karnesi ortadadır.

Hatice yoldaş daha arada bir yerde duruyor. Yoksul bir aileden geliyor. Genç yaşından itibaren çalışmak zorunda kalıyor. Partinin sınıf çalışmasının gerekleri doğrultusunda fabrika ve atölyelere girip çalışmadaki rahatlığı ve başarısı onun ezilen sınıf damarına bir gösterge. Ezilen sınıfa ve ezilen cinse mensup. Ama devrimciliği seçişinde bu ikinci ezilmişliğin özel bir rolü var mıdır, sanmıyorum. Zira biz Hatice yoldaşı bildik bileli, cins ezilmişliğinden gelen herhangi bir sorununu görmedik. O ezilen cins kimliğinin hiçbir izini taşımayan, bu açıdan son derece rahat ve güçlü, komünist insan kimliği üzerinden kendini ortaya rahatça koyan bir yoldaş. Ezilen cinse mensup olmaktan gelen zayıflıkları, sınırlılıkları, dizginlemeleri aşmış, bu açıdan gerçekten örnek bir kadın komünist yoldaş. Bu da onun bir başka üstünlük alanı.

Ben, Habip ezilen sınıftan geliyor, işçi sınıfının temsilcisi; Ümit genç aydın kökenli, aydın temsilci derken, Hatice yoldaş da ezilen kadının temsilci diyemiyorum. Çünkü gerçekten öne çıkan özelliği bu değil. Yani ezilen cins olma çemberini kırarak, o alanda mücadele ederek gelen bir yoldaş değil. O kendini devrimci olarak gören, bu çerçevede cinsiyetinin farkında bile olmayan bir insan. Bundan da hareketle, onu partimizin ezilen cinsten çıkardığı örnek bir devrimci olarak göstermek yerine, profesyonel devrimciliğin bir örnek temsilcisi olarak, direnişçi komünist kadronun bir temsilcisi olarak görmek ve göstermek gerekir. O işçi sınıfıyla, işçi sınıfının sosyal yaşamıyla içiçe bir yoldaş oldu ve ona illa bir köken aranacaksa bu onun ezilen sınıfa mensupluğu olmalıdır. Bu yoldaş siyasi çalışmanın ihtiyaçları çerçevesinde sık sık fabrika ve atölyelere girerek fiilen işçilik yapan, üretici çalışmayı ve ücretli emek sömürüsünü yaşayan bir yoldaş.

Hiçbir şey onun örgütüyle ve sonrasında partisiyle ilişkilerini zedeleyemezdi. Zaman zaman partiden şu veya bu nedenle sert

eleştiriler de aldığı olmuştur. Ama bu tür eleştiriler onun partiyle ilişkilerini zerre kadar etkilememiştir. Bu özellik, Habip Gül şahsında belki de en iyi temsilcisini gördüğümüz, kendini partiyle özdeşleştirme tutumunun bir örneği ve yansımasıdır. Partimizin yüz akı olan Habip Gül yoldaş, sanılabileceğinin tersine, zaman zaman partinin sert eleştirileriyle yüzyüze kalabilmiştir. Ama bu onun partisiyle ilişkilerini zedelemek bir yana, bu tür sorunların ardından partiyle daha ileri düzeyde bütünleşmesine vesile olmuştur.

Hatice Yürekli şahsında da kendini partisiyle özdeşleştirmiş bir devrimciyle yüzyüzeyiz. O, şu veya bu yoldaş üzerinden partiye bakan, ilişkisini buna göre güçlendiren ya da zayıflatan biri değildi. O kendini bu partinin asli temsilcilerinden, deyim uygunsa, partinin organik dokusundan biri olarak gören bir yoldaştı. Kendisine yöneltilmiş bir eleştiriyi, kendisine parti tarafından gösterilen bir tepkiyi hiçbir biçimde sorun etmeyen, bunu partiyle olan genel ilişkileriyle hiçbir biçimde karıştırmayan bir yoldaştı. Bu açıdan belki birçok eleştiriyi hakeden de bir yoldaştı. Ama bunlar onun için partisiyle ilişkileri açısından hiçbir zaman bir sorun nedeni ya da alanı olmadı.

Tarihi ortam ve devrimci kimlik

Ortada tutarlı ve bütünsel bir direnişçi kimlik var ve siz bunu tarihsel ortamından soyutlayarak değerlendiremezsiniz. ‘60’lardaki ve ‘70’lerdeki görkemli devrimci yükselişleri bu nedenle örneklemiştim ve şimdi de gerisin geri oraya bağlamak istiyorum. Siz direnişçi kimliği ortamından soyutladığınızda; İbrahim Kaypakkayalar’ın, Deniz Gezmişler’in, Mehmet Fatih Öktülmüşler’in çıktığı bir ülkede Habip Gül, Ümit Altıntaş ve Hatice Yürekli türünden direnişçi devrimcilerin çıkmasını olağan karşılayabilirsiniz. Ama bu pek kolay ve yüzeysel bir değerlendirme olur. Ekim Devrimi’nin etkisini sürdürdüğü bir dönemde devrimcilik yapmak, kendini feda etmek başkadır; Ekim Devrimi’nin kazanımlarının yok edildiği, yeryüzünden silindiği bir dönemde devrimcilik yapmak başkadır. Ülkede sosyal uyanışın, kitle hareketinin adım adım gelişip güçlendiği bir dönemde devrim için hayatını ortaya koymak başkadır; bunun kırıldığı, “tarihin sonu”nun ilan edildiği, işçi hareketinin kısırlaşıp kendini tekrarladığı, şovenizmin toplumu zehirlediği bir tarihsel-toplumsal ortamda başkadır. Habip Gül, Ümit Altıntaş, Hatice Yürekli gibi yeni dönem devrimcilerini, onların bütünsel direnişçi kimliğini değerlendirirken, bunu önemle gözönünde bulundurmak gerekir.

Ve bu yoldaşlar tümüyle, yeni temeller üzerinde ortaya çıkan, yeni bir geleneğin ve kültürün temsilcisi olmak iddiası taşıyan bir partinin saflarından yetişmiş devrimcilerdir. Bu ülkede ‘90’lı yıllarda, olumsuz koşullarıyla, dezavantajlarıyla tanımladığım dönemde ortaya çıkmış örnek profesyonel devrimci kimliğin temsilcisi devrimcilerdir onlar. Bu anlamıyla örnek devrimcilerdir. Bu gözle bakmak, değerlendirmek, anlamak ve anlamlandırmak gerekir onları. Buradan bakılıp bu çerçevede kavranmadığı zaman, bu tarihi dönemde gösterilmiş örnek devrimciliğin değeri de tam olarak anlaşılmaz.

Ölüm Orucu direnişi süresince 90 devrimci kaybedildi, hepsinin anısı önünde saygıyla eğiliyoruz. Ama bu bizim nesnel ve bilimsel bir değerlendirme yapmamıza yine de engel değil. Hatice Yürekli’yi Ölüm Orucu direnişçisi olarak anlatmayacağım, bu onun devrimci yaşam çizgisini daraltmak olur derken, bu ayrıma dikkat çekmeye çalıştım. Bu ülkede zindanlarda gerçekten kitlesel hale gelmiş bir direniş geleneği var. Devrimciler iyi-kötü kendilerini orada ortaya koyuyorlar. Bu nedenle ben, Ölüm Orucu direnişinin sınırları içerisinde bir Hatice Yürekli’yi anlatmak yerine, ‘90’lı yılların başından itibaren bir profesyonel devrimci olarak örnek bir devrimci ve direnişçi kimlik ortaya koymuş bir devrimciyi anlatmaya çalıştım.

Kişisel insani karakterleri ya da özellikleri vb. üzerinden değil de, partinin

ortaya koyduğu ölçüler üzerinden, yani ideolojik kimlik, örgütlü kimlik, direnişçi kimlik üzerinden baktığınızda, Hatice yoldaşın yeri tamı tamına öteki iki yoldaşın yanıdır. Ben saflarımızdaki her kadro bu konumdadır demiyorum, hayır bunu iddia etmek mümkün değildir. Ben diyorum ki, siyasal mücadelenin akışı içerisinde ve tümüyle bizim irademiz dışında kaybettiğimiz bu üç yoldaşımıza baktığımızda, dikkate değer bir biçimde, temel devrimci özellikleri ve siyasal yaşam çizgileri bakımından aynı yere konulabildiklerini görüyoruz.

Devrimci partinin sınıf ve emekçilerle devrimci bütünleşmesi

Dönem devrimci direnişçi kimlik ve değerlerin geniş çaplı erozyonu dönemi olduğu için, ben daha çok yoldaşlarımızın bu yönüyle örnek kişilikleri üzerinde durdum. Ve temel önemde bir nokta olarak, bunu partimizin yarattığı ve pekiştirmeye çalıştığı genel devrimci bilince ve kimliğe bağladım. Sağlam bir devrimci bilinç ve inanç, buna dayalı bir devrimci örgüt kimliği, devrimci bir partinin olmazsa olmaz temel özelliği olmak durumundadır. Zira bunlarsız devrim, devrimci iktidar mücadelesi asla düşünülemeyeceği gibi, bu nitelikten yoksun olanların devrim ve sosyalizm iddiaları kaba ve bayağı bir yalan ve aldatmacadan ibaret kalır. Bugünün Türkiye'sinde bunun örneği durumundaki sözde devrim ve sosyalizm savunucusu, gerçekte ise liberal ve omurgasız sol partilerden geçilmediği için, bu nokta özellikle önemlidir. Bunsuz düzenin kılına dokunabilmek bir yana, onun ciddi bir karşı saldırısı karşısında siyasal ve manevi açıdan yok olur gidersiniz.

Bu temel önemde noktayı gözönünde bulundurmak kaydıyla, sağlam bir devrimci kimliğin kendi başına yeterli olmadığını da bilmek durumundayız. Bunun sınıf ve emekçi kitlelerle devrimci temeller üzerinde bütünleşme ve onların mücadelesine devrimci bir çizgide yön verebilme yeteneği ile de birleşebilmesi lazım. Devrimci kimliği ve geleneği yaratmış ve bunca birikimin ardından artık güvenceye almış durumdaki partimiz için artık önemli olan bunu başarabilmektir.

Bu açıdan da şehit yoldaşlarımızdan, özellikle de Habip Gül'den öğreneceklerimiz var. Habip Gül her hapisten çıkışının ardından, sırasıyla üç önemli kentte, önce Adana'da, sonra İstanbul'da ve son olarak da Ankara'da çalıştı. Dışarıda geçen bu çalışmaların her biri altı ayı geçmediği halde, bu kısa süre içerisinde sözkonusu kentlerdeki sınıf çalışmamıza gerçekten bir soluk kazandırdı. Fabrika ilişkileri hızla yaygınlaştı ve çalışmanın örgütsel düzeyi aynı hızla yükseldi. Ümit okuduğu üniversitede gerçek bir öğrenci lideriydi ve Hatice Yürekli yoldaş, bir ara gerçekten önemli bir güç kazanan İstanbul'daki tekstil çalışmasının asli unsuru durumundaydı. Demek istiyorum ki, Habip sınıf eksenli kitle çalışmasının saflarımızdaki en iyi temsilcilerinden biri olsa bile, bu konuda öteki iki yoldaş da benzer başarıların temsilcileri oldular.

Partimiz için bugünün temel ihtiyacı da budur; doğru ve etkin bir çalışma tarzıyla sınıf ve kitle çalışmasında hızla ilerleyebilmektir. Yoldaşlarımızdan bu açıdan da öğrenebileceklerimiz var. Devrimci kimliğin sınıf ve emekçilerle devrimci temeller üzerinde sağlam ve etkin bir bütünleşmeyle tamamlandığı bir yerde, partimiz yıkılmaz olacak ve programının gösterdiği yolda geleceği başarıyla kucaklayabilecektir.

Kapitalizmde kadın gerçekliği ve kadın olmak...

Sömürücü sınıflar iktidarlarını, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen sınıflara azgın bir sömürü, baskı ve şiddet üreten politikalar ile ayakta tutmaktadırlar. Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda çok yönlü yıkıma yol açan bu politikalarla emekçi sınıfının yaşamı her geçen gün ağırlaşmakta, çalışma koşulları dayanılmaz hale gelmektedir.

Emperyalist-kapitalist sistemde ekonomik, siyasal, kültürel, kısacası toplumsal hayatın tüm alanlarındaki işlerde, etkinliklerde erkek egemenliği vardır. Kadının rolü ve etkinlikleri erkek egemen sistemde daima ikinci plandadır. Sınıflı toplumlarda kadın cinsi sürekli olarak ikinci sınıf insan olarak ele alınmış, kadın erkeğin kölesi olagelmiştir. Sistemin saldırılarından en fazla nasibini alan kadınlardır. Ezen-ezilen sınıflar arasında yaşamın her alanında baş gösteren eşitsizlik kadın üzerinde, özellikle işçi-emekçi kadın üzerinde daha ağır yıkımlara yol açar. Emekçi kadın, bir sınıf olarak birlikte sömürüldüğü ve ezildiği karşı cins sınıf kardeşlerinden daha katmerli bir sömürüye ve eşitsizliğe maruz kalır. Sırf kadın olduğu içindir bu çifte sömürü. İşyerinde, evde, okulda, meslekte, işbölümünde hep ikinci plandadır.

Ucuz emek gücü olarak işçi-emekçi kadınlar

İşçi-emekçi kadınlar daha yoğun sömürü ve ağır çalışma koşulları altında çalışmaktadırlar. Sigortasız, sendikasız, sosyal haksız, iş güvencesiz, düşük ücretlerle sistem için ucuz emek gücüdür. Aynı işte, aynı işi yaptıkları halde pek çok kadın erkek işçilerin ücretlerinin yarısını dahi alamazlar. Eşit işe eşitsiz ücrettir onların aldıkları. Kölece çalışma koşulları karşısında aldıkları ücretler onları yoksulluk ve sefalet sınırına o kadar yakınlaştırdığı halde, daha çok, daha çok çalışmalarını ister kan emiciler onlardan. Sömürü çarkları arasında alın terleri ve emekleriyle birlikte, umutları, gelecekleri ve çocuk yaşta bedenleri de öğütülür. Kadın olmak, daha vahşi ve katmerleşen sömürü demektir onlar için.

Ekonomik, sosyal yıkım paketlerinin, İMF reçetelerinin faturası ilk olarak kadına çıkarılır. Krizde işten ilk atılan ve en kolay işten çıkarılan kadındır. İşsizliğin ve yoksulluğun faturasını en ağır ödeyendir kadın. Kimi zaman bir işçi sıfatıyla öderken bu faturayı, kimi zaman da kapı önüne konan kocasının karısı olarak da sefaleti en ağır şekilde yaşar. Çoğu zaman doğum yapmak, evlenmek gibi insani gelişmeler kadın işçiler için kapı önüne konulma gerekçesi olur. İşyerlerinde kadınların sağlığa zararlı ve tehlikeli işlerde çalıştırılması, çocukları olanlara kreş ve emzirme odalarının olmaması, doğum izni verilmemesi, kadınların çalışma koşullarını cehenneme çevirmekte ve çalışma hakkını elinden almaktadır.

Kapitalist-emperyalist sistem kadınları ucuz işgücü olarak kullanmanın yanında, yer yer kobay olarak da kullanmaktadır. Başta kimya ve ilaç sektöründeki sanayi ürünleri emperyalist ülkelerde piyasaya sürülmeden önce, emperyalizme bağımlı birçok yoksul ülke kadını üzerinde denenmektedir. Kadınların kitlesel olarak kısırlaştırılması da buna bir örnektir.

Cinselliği meta olarak kullanılan kadınlar

Kadın işçilerin yoğun emek ve alınteri sömürüsüne maruz kaldıkları yetmezmiş gibi, bir de işyerlerinde patronun, ustabaşının

tacizine uğrarlar. Kimi zaman ağza alınmayacak küfür ve hakaretlerle aşağılanıp hor görülürler. Kimi zaman da işten çıkarılma tehdidiyle patronun iğrenç ihtiyaçlarını karşılaması dayatılır. Cinsel taciz yalnızca işyerleri ile sınırlı kalmaz. Sokakta, gözaltında, pazarda, alışverişte, okulda, yaşamın her alanında cinsel taciz ve tecavüze uğrar. Kadının, erkeğin cinsel ihtiyaçlarını karşılayan bir cinsel köle olarak görülmesinin üzerinden sermaye sınıfı pazar bile yaratmıştır. Bir cinsel meta haline getirilen kadın, her türlü metanın pazarlanmasında da reklam aracı olarak kullanılır. Sermaye daha fazla kâ elde etmek için kadını cinselliği üzerinden metalaştır. Bugün medya aracılığıyla kadın cinselliği en iğrenç bir biçimde kullanılmakta/pazarlanmaktadır.

Kadın cinselliğinin meta olarak kullanılageldiği en açık adreslerden birisi de fuhuş alanıdır. Sistemin tüm çirkefliğini ve pisliğini gözler önüne seren fuhuş alanı, kadının cinselliğini erkeğe para karşılığında satarak, sermayeye devasa kâr alanları açar. Sistem bu alan üzerinden kendini besler ve üretir. Özellikle emperyalist metropollerde, Uzakdoğu Asya'dan, Afrika ülkelerinden daha çocuk yaşta getirilen kadınlar resmen köle satıcılığı adı altında cinsel nesne olarak piyasaya sürülürler ve üzerlerinden aşırı kârlar elde edilir. Bu ülkelerde kadınların kendi vücutlarını satmaları ailelerine bakabilmek için tek yoldur. Açlık ya da fuhuş birbirinden kötü iki seçenektir.

Gözükmeyen emek olarak ev kadınlığı

Erkeğin mutlak hakimiyeti ve egemenliği baba olarak, koca olarak evde de devam eder. Kadının köleleştirildiği ve sömürüldüğü alanlardan birisi de evlerdir. Ev kadınları ev işlerini ve çocuk bakımını üstlenen görünmeyen emektir. Özellikle çalışan işçi-emekçi kadınlar, işyerlerinde sınıfsal olarak ezilip sömürülürken, bir de eve geldikten sonra ev işleri ile çocuk bakımı ile bir kez daha işçiliğe soyunurlar. Ücretsiz, her türlü haktan ve güvenceden yoksun olarak üstlenirler bu rolü. İşyerlerindeki ağır çalışma koşullarının üzerine bir de evdeki işler, stres, çocuk bakıcılığı ve kocanın hizmetlisi olma binince, çalışan kadının yaşamı iyice köleleşir.

Çalışmayan ev kadını ise 24 saat evinin emekçisi, kölesidir. O artık çocuğunun bakıcısı, kocasının hizmetçisi, evinin aşçısıdır. Ona biçilen rol meslek olmuştur onun için. 24 saat boyunca ücretsiz çalışılan bir meslektir ev kadınlığı. Ne gecesi var ne gündüzü. Analık ve ev işleri öylesine hapsetmiştir ki onu eve, insani olan her şeye uzak ve yabancı kalır. Sosyal ilişki kurmaya, gezmeye, dinlenmeye, kültürel-sanatsal faaliyetlere zaman ayıramaz. Namusu kocasına zimmetli olan, ha deyince bir tekmeyle kapı önüne konulan, ha deyince zorla yatağa atılan bir kadındır o. İnsanlıktan soyutlanmış, yaşamı evinin dört duvarı arasında hücreleştirilmiştir, yalnızlığa mahkum edilmiştir. Ona göre hazırlanan TV programları ile, pembe dizilerle, arkası yarınlarla kapalı kutuda beyni uyuşturulur, yaşamı arabeskleştirilir. Umutları, özlemleri, geleceği, tüm dünyası televolelerde, magazin haberlerinde eritilir, tüketilir. Kaderine boyun eğdirilir.

Yoksul gecekondularda sistemin sunduğu ağır yaşam koşullarını ve sefaletin kimi zaman doğal olarak, kimi zaman da yoksulluğun olmazsa olmaz koşulu olarak iliklerine kadar hisseden ve yaşayandır ev kadını. Gecekondu semtlerinin çamurlu yollarında düşe kalka su taşıyarak bel ağrılarına katlanandır. Su basan, çatısı akan evlerin en çok acısını ve zahmetini çekendir. Pazar yerleri dağıldıktan sonra odur elinde poşet, sırtında çuvalla, dökülen-çürüyen meyve ve sebzeleri toplayan. Kahve köşelerinde okey masalarına ve içki şişelerine hapsolmuş işsiz kocasının tüm yükünü, şiddetini, baskısını da çeken odur. Akşama tencere kaynatma, çocuklarına defter kalem alma düşüncesidir onun beynini kemiren. Daha iyi bir yaşam, ev, araba gibi kocasından beklentileri gömülmüştür hayal dünyasına. Bizzat sistemin çürümüşlüğünün sunduğu yaşam koşulları, yozlaşmış kültür,

çektiği sıkıntıları ve acıları kaderiymiş gibi algılatılır. Sistem ondan kaderine razı gelmesini, sabretmesini ister. Hayat pahalılığı, artan yoksullaşma temel gereksinim maddelerini karşılayamaz hale getirince, kadınlara fahişeliğin kapısı açılmış olur. Geçim derdi ev işçisi olan kadını bir yandan ucuz işgücü olarak fabrikalara yöneltirken, bir yandan da vücutlarını para karşılığı satmaya yöneltir.

İşsizlik, düşük ücret, sigortasız çalışma, anne-çocuk sağlığını koruyucu yasaların yetersizliği, kreş sorunu çalışan işçi-emekçi kadınların baş sorunları iken, cinsel hastalıklar, uyuşturucu bağımlılığı, güvencesiz ve sağlıksız çalışma da diğer alanda çalışmak zorunda olan kadının karşılaştığı sorunlardır.

Kadın, cinsel ve sınıfsal ezilmişliği yetmezmiş gibi, uluslar üzerindeki baskılardan da en fazla nasibini alandır. Başka ulustan olan kimliklerinin yok sayılması, dillerinin ve kültürlerinin inkar edilmesi sömürücü sistemin bir politikasıdır. Katliamlarla, baskılarla, şiddetle, yakıp yıkmalarla, zoraki göçlerle bu politikalar ezilen ulus üzerinde etkisini gösterir, ama en çok da kadın üzerinde. Özellikle Kürt kadını daha ağır bir biçimde yaşar sistemin saldırılarını. Ana dilini konuşmasının yasaklanmasıyla, kirli savaşta ırzına geçilmesiyle, tacize uğramasıyla, gözaltına alınmasıyla, zorunlu göçlerle, baskı ve şiddeti daha yoğun yaşar.

Bu sistem kadına özgürlük veremez!

Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla başlayan kadının köleleşmesi süreci, ancak özel mülkiyetin ortadan kalkmasıyla son bulacaktır. Kadını köleleştiren kapitalist sistem, kadına özgürlük ve kuruluş veremez. Uyguladığı sömürü, baskı ve şiddet politikaları ile kadının kölelik halkalarına yeni zincirler ekler. Cinsel, sınıfsal ve ulusal ezilmişliği bir arada yaşayan işçi-emekçi kadın ancak bu sisteme karşı tüm emekçi sınıflarla birlikte örgütlü mücadele ederse kurtuluşunu sağlayabilir. Sorunların kaynağı kapitalist sömürü düzenidir. Bu düzene karşı mücadele etmek ve sermayenin saldırılarına karşı her alandan örgütlenerek cevap vermek kadın-erkek tüm işçi-emekçi ezilen sınıfın yegane yoludur.

Olanaklar ve sorumluluklar

(Baştarafı s.11'de)

Birincisi, çevremizdeki ilişkilerden mümkün olabildiğince ve hızla eğitim grupları kurmak, çeşitli düzeylere hitap eden eğitim çalışmaları örgütlemek durumundayız. Gruplar içine alamadıklarımızı da yine birebir ilişki ama yakın bir ilgi göstererek eğitmeye çalışmalıyız.

İkincisi ise, daha ileri düzeyden kazanabilmeyi, Parti militanları haline getirebilmeyi umduğumuz çevre ilişkilerini (özellikle genç ve atak insanları) pratik-politik çalışmalarımız içine çekmeyi hedeflemeliyiz. Pratik-politik çalışmanın ilk akla gelen biçimleri bildiri dağıtmak, afiş, kuşlama, yazılama yapmak olsa da, başka bir dizi biçim ve yöntemi vardır. Örneğin, bir toplantı, bir gezi ve benzeri başka etkinliklerin organizasyonunda görevlendirmek, çevrelerine yayınlarımızı satmalarını sağlamak, işyeri, okulu, semti vb. ile ilgili sorunlar üzerinden somut işlere yönlendirmek gibi... Çevre ilişkilerini pratik-politik çalışmaya katabilmek, onlarda misyon ve aidiyet duygusu geliştirmenin önemli bir adımı olacaktır.

Hatice Yürekli yoldaşın anısına...

"Sağlam ve sarsılmaz bir profesyonel devrimci"

TKİP Kurucu Üyesi

(...)

Hatice Yürekli yoldaş, partimizdeki adıyla Ezgi, Parti Kuruluş Kongremizdeki adıyla Hazal yoldaş, Habip Gül ve Ümit Altıntaş yoldaşların ardından, partimizin zindan direnişleri sürecinde yitirdiği üçüncü yoldaşımızdır. Onun devrimci yaşamı ve partili mücadelesi üzerine ayrıntılı değerlendirmeler yapmanın yeri burası değil. Burada şimdilik şu kadarını söylemekle yetinebiliriz:

O, çok yakından tanıdığı ve aynı alanlarda beraber çalışma imkanı bulabildiği Ümit ve Habip yoldaşları gibi, partimizin en eski üyelerinden biridir. Onlar gibi örgütlü politik yaşamı partimizde başlamış ve partimiz saflarında ölümsüzleşmiştir. Yine onlar gibi, komünist kimliği ve parti üyeliği onurunu hep yükseklerde tutmuş, direnişçi kimliği değişmez bir davranış biçimi haline getirmiştir. Bu nitelikleri çerçevesinde sağlam ve sarsılmaz bir profesyonel devrimci olan Hatice Yürekli yoldaş, bunu, sınıf çalışmasının ihtiyaçları çerçevesinde sık sık fiilen fabrikada bir işçi olarak çalışmayla da birleştirebilmiştir. Bu nedenle haklı olarak kendisini bir işçi sınıfı bireyi saymaktaydı.

Siyasi poliste tereddütsüz direnen, mahkemelerde hep siyasi savunma yapan Hatice Yürekli yoldaş, zindan direnişçiliğinin gereğini de her zaman sağlam ve sarsılmaz bir komünist devrimci olarak yerine getirdi. 20 Ekim'de başlayan zindan direnişinin 1. Ekibinde yeralması da bunun bir ifadesidir. Partimizin bir üyesi olarak bunu kendisi için en büyük onur saydı...

(...)

Hatice Yürekli yoldaş, altı aylık uzun bir direniş maratonunun ardından ölümü yiğitçe kucaklamasını bilerek, zamanında bu sözleri boşuna etmediğini göstermiş oldu. Direnişte yitirdiğimiz tüm öteki devrimciler gibi... Devrim davası yaşama, büyüme ve er geç zafere ulaşma olanağını bu türden sağlam ve sarsılmaz dava insanı devrimciler sayesinde bulacaktır.

Devrimci yaşamı dışında bir yaşam tanımayan, bu uğurda ailesi ile olan bağları da dahil düzenle tüm bağlarını koparmakta tereddüt etmeyen, tüm örgütlü devrimci yaşamı boyunca onurlu bir parti üyesi olmayı herşeyin üzerinde gören ve bunun gereklerini yerine getiren bu yiğit kadın komünist yoldaşımızın anısı önünde derin bir saygı ile eğiliyoruz.

Devrimciler ölmez, devrim davası yenilmez!

(TKİP'nin 22 Nisan '01 tarihli bildirisinden...)